

www.kaks.fi

polemiikki

tuoreen kuntatiedon erikoislehti

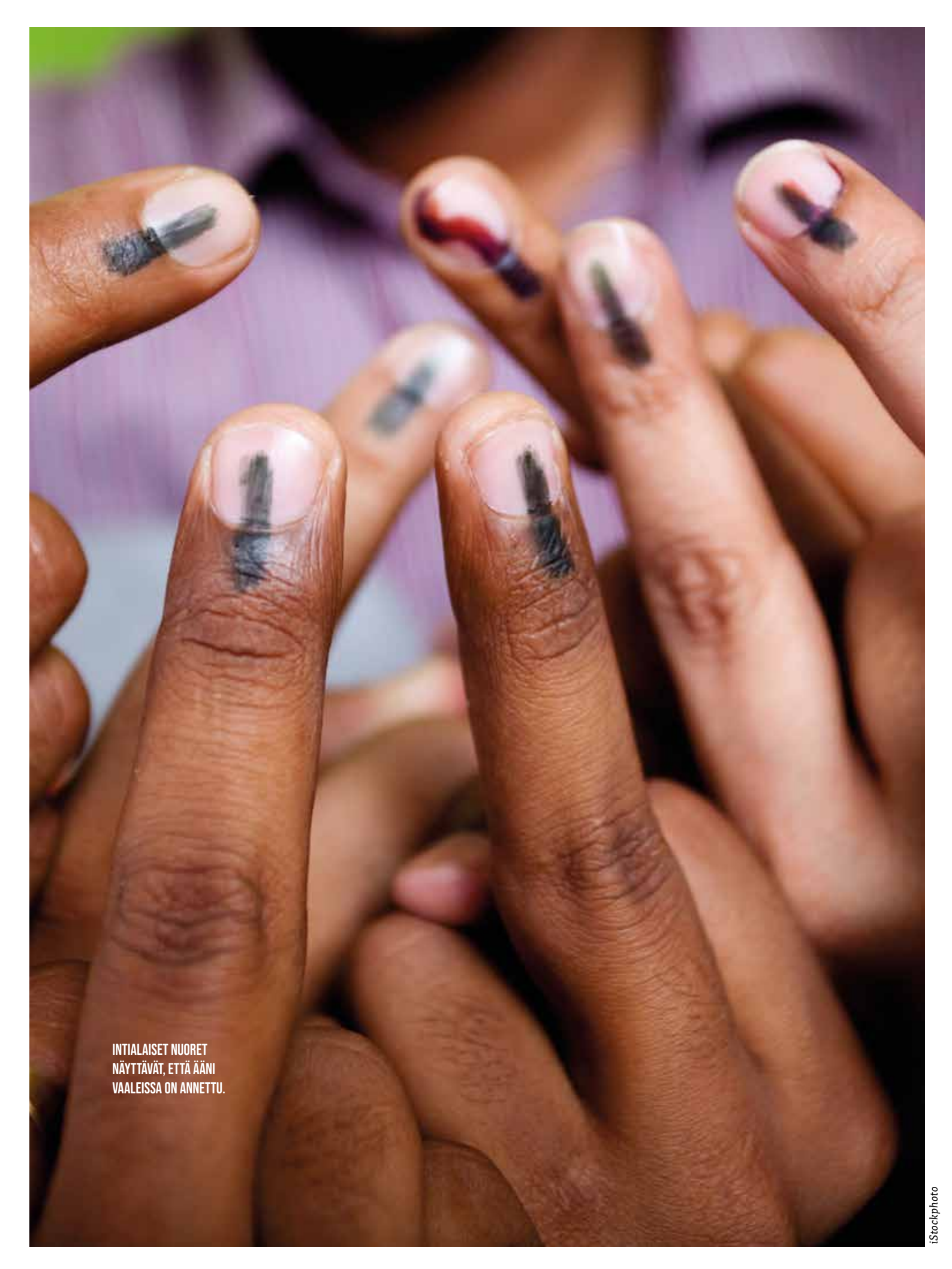
4/2020

SUOMI PUHUU - VAI HUUTAA?!

Tampereen yliopiston puheviestinnän professori Pekka Isotalus ja viestintätoimisto Kreabin toimitusjohtaja Mikael Jungner avaavat sosiaalisen median toimintaympäristöä sääntöineen.

> SIVULTA 14

INTIALAISET NUORET
NÄYTTÄVÄT, ETTÄ ÄÄNI
VAALEISSA ON ANNETTU.

Suomen, Yhdysvaltojen vai Kiinan malli?

ONKO SUOMI Yhdysvaltojen 51. osavaltio? Tämän vaikutelman saattoi saada median valtameren takaisesta vaaliseurannasta. Syy on ymmärrettävä. Niin systemaattisesti meitä on vuosikymmeniä integroitu osaksi amerikkalaista elämänmenoa ja kulttuuria. Sitä ei edes hämmästellä.

Yhdysvaltojen demokratialla on monet kasvot. Usein alle puolet kansasta äänestää. Presidentti-instituutiossa on ollut vuosikymmeniä lähisuvun suosimisen ja klaaniutumisen piirteitä. Korkein oikeus on politisoitu ja tuomareita valitaan vaaleilla. Kuolemantuomio on voimassa ainoana ns. länsimaana.

Yhdysvalloissa toteutuu demokratian paradoksi: Äänestysintoa nostavat vastaakohtaisuudet. Mitä suurempi vastakohtaisuus, sitä suurempi osallistuminen, ja taas aiempaa suurempi vastakohtaisuus. Vallan vaihdon jälkeen toinen osapuoli kaataa toisen aiemmat uudistukset. Ja vuorot vaihtuvat. Niin nytkin.

Demokratia toimii, mutta päätöksenteko halvaantuu.

Kansanvallan malli ei ole vähäpätöinen kysymys. Jos se ei saa aikaan tuloksia, muut mallit menevät ohi paitsi ihmisten mielissä, myös todellisuudessa. Maapalloistunut Kiina on tästä vahvin esimerkki.

Tämä nostaa esiin kysymyksen: Voiko valta olla ihmisten mielissä oikeutettua ilman vaaleja, jos se saa aikaan ihmisten toivomia ja tavoittelemia tuloksia? Kyllä voi – ainakin rajallisen ajan, ja suuressa osassa maapalloa.

Pärjätäkseen demokratian on tuotettava ihmisten kulloinkin tarpeellisenä pitämää hyvää. On kyettävä säätämään ajanmukaisia ja tulevaisuutta ennakoivia lakeja.

Tässä suhteessa suomalainen kansanvalta pärjää hyvin. Äänestysaktiivisuus eduskunta- ja kuntavaaleissa on kohtuullisen korkea. Meillä on aito vallan kolmijako. Yhteiskunta kehittyi.

Suomen etu pitkän aikavälin uudistamisessa on monipuoluejärjestelmä. Se pakottaa kompromisseihin ja pitkäjänteiseen politiikkaan niin kunnissa kuin valtiolla. Välillä se on hidas, mutta se jauhaa systemaattisesti yhteiskuntaa uudistavia lakeja, kuten sotea.

Kansanvaltamme perushelmi ovat kuntavaalit. Puolueet etsivät parhaillaan ehdokkaita huhtikuun paikallisvallan juhlaan. Kyselymme kertoo, että kolme viidestä nykyvaltuutetusta haluaa jatkaa. Joka viides luopuu ja sama määrä vielä miettii.

Pari vuotta sitten kysyimme yli 6 000:lta täysi-ikäiseltä suomalaiselta innokkuutta lähteä ehdolle kuntavaaleihin. Joka viides ilmoitti kysyttäessä harkitsevansa. Se on lähes 900 000 suomalaista. Huikea luku.

Suomen kuntavalta on esimerkillinen. Vaalien jälkeen puolueet saavat hallituspaikkoja tuloksen mukaisesti. Malli pakottaa löytämään aina ratkaisut.

Kuntademokratia. Vientituote.

Antti Mykkänen
päätoimittaja

KANNEN KUVA ISTOCKPHOTO

polemiikki^{4/2020}

22

iStockphoto

Pääkirjoitus

3

AJASSA

Suomi koronan jälkeen – Markus Leikola kirjoitti Polemia-kirjan

5

TIETOKAKS

Kurkistus KAKSin gallupeihin

8

NUORET numeroiden takana

10

SUOMI PUHUU - VAI HUUTAA?

Pekka Isotalus ja Mikael Jungner avaavat näkymiä sosiaalisen median pelisääntöihin.

14

VARHAISKASVATUS Monimuotoistuva lapsuus

22

PIENET KUNNAT Kohtaloonsa alistujia vai älykkäitä sopeutujia?

26

HOIVATYÖ KRIISISSÄ Laiminlyöntejä ja kaltoinkohtelua

30

KUNTAVAALIT Auringonlaskun vai tulevaisuuden foorumi?

34

KOLUMNI Sisko Savonlahti

37

KUNTATALOUS

Pentti Meklin näkee kuntien kompensatio-vaatimuksen jo aikansa eläneeksi.

38

JUTTUSARJA TOHTORI TÖISSÄ

Sini Sallinen

42

TÄTÄ TUTKIN

Sanni-Maria Pitkäsellä on tuoretta tietoa kuinka pakolais- ja turvapaikanhakijaoppilaat pääsevät alakoulussa luokkayhteisönsä jäseniksi.

46

NUMEROT AUKI

47

LANGOILTA NAPATTUA

48

Merja Ojala

Merja Ojala

26

30

Markus Leikola maailman mullistaneen viruksen jäljillä:

SUOMI KORONAN JÄLKEEN

Mikä on koronavirus, miten se tuli Suomeen ja mitä se meille tekee?

Perustavia kysymyksiä. Vuonna 2020 koko maailma on kamppailut samaa tautia vastaan. Ensimmäiset havainnot uudenlaisen koronaviruksen aiheuttamasta taudista tehtiin Kiinassa loppuvuodesta 2019. Siitä taudin nimi: COVID-19, coronavirus disease 2019.

Kirjailija ja journalisti **Markus Leikola** perehtyi pandemioiden historiaan kirjoittaessaan keväällä ilmestynyttä romaaniaan *Teidän edestänne annettu*. Kesällä hän teki Yleisradiolle dokumentin koronapandemiasta. Syksyllä hän kirjoitti Kunnallissalan kehittämissätiön Polemia-sarjaan kirjan *Maailma koronan jälkeen*. Teos ilmestyy vuodenvaihteessa.

Leikola siis osaa kertoa, mikä on maailmanlaajuisesti riistäytyneen kulutaudin aiheuttaja.

- Se on virus, ja virukset eroaa bakteereista ja sienistä siinä, että virukset on periaatteessa elottomia eli ne elävät vain isäntäorganismissa.

Viruksilla ei ole mitään nimenomaista paikkaa ekosysteemissä. Ne eivät ole osa ravintoketjua toisin kuin bakteerit.

- Toisin sanoen virusten tarkkaa funktiota luonnonjärjestyksessä ei tunneta.

Eläimissä elää miljoonia viruksia, joista ihmiset eivät tiedä mitään. Ne myös muuntuvat jatkuvasti. Osa viruksista on zoonoottisia eli leviää eläimistä ihmisiin. Eläimistä ovat levinneet niin COVID-19 kuin muutkin viime vuosien

jatkuu >

VIISI ENSIMMÄISTÄ LUOTIA MENI TUURILLA OHI JA TÄMÄ KUODES OSUI NYT SUORAAN KOHTI.

jatkun >

pandemiat, Leikola muistuttaa.

- Tällä vuosituhannella on ollut pandemian alkuja tihenevään tahtiin.

Tämä johtuu todennäköisyyksistä. Jos tauti ylipäättään voi tarttua eläimestä ihmiseen, se leviää sitä varmemmin, mitä enemmän kontakteja ihmisten ja eläinten välillä on. Äärettömällä määrällä mahdollisuuksia olemattomimmatkin todennäköisyydet toteutuvat varmasti.

Oli siis vain ajan kysymys, milloin eläimistä leviää ihmisiin tauti, jota ei saada pysäytettyä alkuunsa. Asian tuntijat ovat varoittaneet asiasta jo pitkään.

- Rinnastus, josta itse pidän ja jota monet tutkijat ovat käyttäneet on, että viisi ensimmäistä luotia meni tuurilla ohi ja tämä kuudes osui nyt suoraan kohti.

Niin Ebolan kuin MERS-, SARS- ja COVID-19 -koronavirusepidemioiden alkuperä on lepakoissa. Vuoden 2003 Saudi-Arabiasta alkaneen SARS-epidemian aiheuttanut virus levisi ihmisiin kameleiden kautta, vuoden 2013 Kiinassa ensin havaitun MERS-epidemian merkittävä välittäjä oli naamaripalmunäätä.

- Sekä MERSissä että SARSissa oli iso tappavuus, mutta niissä tartutus tapahtui vasta oireellisilla. Niinpä todettu tartunta saatiin melko helposti eristettyä. Toisessa sairastui noin 8 000 ja toisessa noin 3 000 ihmistä ja ne jäivät suhteellisen paikallisiksi.

Kiinan Wuhanista ympäri maailmaa levinnyt koronavirus eroaa edeltäjistään merkittäväällä tavalla.

- Tappavuus on pienempi, mutta tarttuvuus on paljon isompi. Lisäksi tartuttavuus on huipussaan muutama päivä ennen oireiden alkamista ja sitten pari päivää oireiden alkamisen jälkeen, jolloin jäljittäminen ja eristäminen ei yksin riitä keinoksi, Leikola sanoo.

Ihmisten liikkuminen ja etenkin lentomatkailu on lisääntynyt 2000-luvulla valtavasti.

- Lentoliikenteestä pandemiat tykkäävät. Se vie nopeasti alueelle, jossa vastustuskykyä ei ole.

Lentokoneella tauti saapui Suomeenkin. Suomen ensimmäinen tautiepäily oli Inarissa 23. tammikuuta 2020. Terveyskeskuksessa oli jo harjoiteltu sen varalta.

- 25. tammikuuta vahvistettiin ensimmäinen diagnoosi. Meillä oltiin silloin ajan tasalla. Voi sanoa objektiivisesti, että meillä tehtiin oikea-aikaisesti oikeita liikkeitä.

Tähän asti Suomi on pärjännyt.

Markus Leikola sanoo, että erityisen hyvänä suoritusta voi pitää suomalaisessa varsin hajautetussa terveydenhoitojärjestelmässä, jossa terveydenhuolto on suurelta osin kuntien vastuulla.

- Jos ajatellaan, että meidän pitäisi torjua sotilaallisia uhkia siten, että jokainen kunta miettisi itse puolustuksensa Helsingistä tulevien ohjeiden ja suositusten perusteella, niin kyllä siinä monta kertaa ehtisivät panssarit tulla rajan yli, Leikola sanoo.

Järjestelmä kuitenkin osoitti Leikolan mukaan toimivuutensa epidemian torjunnassa. Se saattaa osaltaan lisätä luottamusta käskyvaltasuhteiden sijaan koordinaatioon ja avoimeen tiedonvaihtoon perustuviin hajautetumpiin hallintomalleihin.

Onnistumista on helpottanut se, että Suomessa ihmisetkin ovat hajallaan. Suurimmissa kaupungeissakin yhdenhengen kotitalouksia on 40 – 50 prosenttia.

Leikola viittaa löytämänsä vanhaan tutkimukseen:

- Suomalaisilla oli keskimäärin kahdeksan sosiaalista kontaktoa päivässä, kun esimerkiksi italialaisilla oli 22.

Jos rajoituksilla kontaktien määrä saadaan putoamaan puoleen, on italialaisilla edelleen paljon enemmän päivittäisiä kontakteja kuin suomalaisilla alun alkaenkaan.

Yksi menestyksen edellytys on kansan ja päättäjien välillä vallitseva luottamus.

- Tämä on nyt ehkä pitkälle menevä johtopäätös, mutta sanonpa nyt kuitenkin, että oli varmaan onni, että **Antti Rinteen** hallitus vaihtui **Sanna Marinin** hallitukseen. Se sai luottamuspääoman näkökulmasta aloittaa puhtaalta pöydältä.

Kevään toimilla epidemia saatiin hallintaan. Kesällä suomalaisia olisi ollut vaikea pitää erossa toisistaan. Kesän höllääminen puolestaan on näkynyt syksyn vaikeuksina palata ”kuriin ja nuhteeseen”. Sitä kuitenkin tarvitaan, sillä rokotetta – saati sen tuomaa suojaa – saadaan odottaa vielä pitkään.

- Ennen kuin minkäänlainen laumasuoja alkaa olla, niin siinä menee aikaa varmasti vuoden 2022 puolelle, Leikola arvioi.

Kun korona on selätetty, terveydenhuollon jonoja puretaan vielä pitkään. Sen vuoksi sote-uudistuksen ja tietojärjestelmien yhtenäistämisen tarve vain korostuu.

Pandemia koettelee taloutta kaikissa maissa.

Suomen taloudellisen pärjäämisen kannalta ratkaisevinta on, miten Suomen tärkeimmät vientimaat onnistuvat.

Valtion velkaantumisesta Markus Leikola ei ole kovin huolissaan.

- Viime kädessä kyse on velanhoidoktyvystä. Valtion velanhoidokulujen absoluuttinen määrä on matalien korkojen vuoksi laskenut koko tämän vuosituhannen ajan, vaikka velan määrä on kasvanut, Leikola muistuttaa.

Samaan aikaan, kun valtion ja kuntien velka kasvaa, kasvaa myös kotitalouksien varallisuus.

Siinä vastaus kysymykseen, millä velat maksetaan.

- Meidän perinnöillä, jotka kasvavat, kun me emme pääse lentämään etelään. Kärjistetysti näin, mutta ei nyt aivan vailla perää, hän sanoo.

Etätöiden lisääntymisen vuoksi ihmiset tarvitsevat isompia koteja. Säästöjen kertymisen vuoksi niihin on myös varaa. Se nostaa asumisen hintaa ja kasvattaa alueellisia eroja. Siitä puolestaan seuraa houkutusta tehdä etätöitä maaseudulta.

- Kiinnostavaa on, millä se maaseudun infrastruktuuri saadaan vastaamaan kaupunkilaisen vaatimaa

SAMAAN AIKAAN, KUN VALTION JA KUNTIEN VELKA KASVAA, KASVAA MYÖS KOTITALOUKSIEN VARALLISUUS.

palvelutasoa.

Etätöiden tärkein infra eli teleyhteydet ovat Suomessa jo laajasti hyvällä tasolla.

Ehkä tämä syventää suomalaisten yhteyttä toisiinsa ja pienentää maaseudun ja kaupunkien vastakkainasettelua parhaassa tapauksessa.

- Ainakin voi toivoa näin, Leikola sanoo.

Keväällä nähtiin hänen mukaansa kuusmaalaisen syylistämistä. Turhaan.

- Uudenmaan lockdownissa oli yhtä lailla kyse Suomen jakamisesta kahteen pienempään osaan.

Samanlaista osastointia taudin hoidtamiseksi tehtiin kaikilla tasoilla.

- Se mikä näyttäytyi kansallisena itsekkyytenä oli itse asiassa Schengen-alueen pilkkomista nopeasti toisistaan eristäytyneiksi yksiköiksi. Se on vain helpointa tehdä jo olemassa olevien hallinnollisten rajojen mukaan, Markus Leikola sanoo.

Sama tapahtui maiden rajojen lisäksi maakuntien rajoilla ja lopulta koululuokkien ja hoivakotien osastojen välillä.

- Niin pieniksi yksiköiksi eristetään ja pilkotaan kuin tarpeen. Se vähän hämää, että tässä olisi kyse nationalismin noususta. Se on vain nopein tapa hajottaa Schengen-alue atomeiksi.

Korona jättää jälkensä maailmanjärjestykseen.

Koronan jälkeen EU tulee vahvempuna ulos. EU ja Kiina tulevat tarvitsemaan toisiaan entistä enemmän. Suomen kannalta tärkein kysymys on se, mikä aina: Venäjä. Putin on saanut keskiluokan tuen suomalaisen turvallisuutta ja vakautta. Kun ne ovat uhattuina, vähenee Venäjän enustettavuus.

Suuri häviö on Yhdysvallat.

- Luulen, että siellä on pitkälti koko 2020-luku menetetty. Se jyllää tällä hetkellä niin totaalisesti, Leikola.

Korona on Yhdysvalloissa levinnyt erityisen voimakkaasti syyslukukaudelle avatuilla yliopistokampuksilla.

Markus Leikolan mukaan Yhdysvallat on vaarassa menettää koronan vuoksi kokonaisen tutkijasukupolven. Sillä on valtava vaikutus koko maailman tieteeseen. Presidentti **Donald Trump** ei ole osaton tässä asiassa.

- Tieteen kehitys, startup-kulttuuri ja moni muu on perustunut lahjakkaiden maahanmuuttoon, jonka Trump ehti panna muutenkin katkolle. Mutta ei sinne parhaat intialaiset, kiinalaiset tai eurooppalaisetkaan aivot halua nyt kauhean herkästi mooneen vuoteen, Leikola arvioi.

Suomellekin tämä avaa mahdollisuuksia tutkimuksen ja tuotekehityksen saralla.

Varovaisuutta kuitenkin vaaditaan.

- Houkutus lähteä avaamaan liian varhain on tosi iso. Tässä hyvä puoli on se, että me olemme pystyneet tekemään nopeasti päätöksiä. Parhaimmillaan reagoida pitää päivissä eikä viikoissa, Markus Leikola kiteyttää. •

KAKS tutki

Kansalaiset:

HYVINVOINTI HIIPUU, ERiarvoisuus LISÄÄNTYY

Kansalaisista 57 % uskoo ristiriitojen ja vastakkainasettelun voimistumisen synnyttävän vakavia häiriöitä. Tämä käy ilmi KAKSin kansalaistutkimuksesta.

Kaikkiaan 54 % uskoo vaarallisten epidemioiden ja tautien uhkaavan toistuvasti kansalaisia sekä joukkotyöttömyyden kasvavan Suomessa musertavan suureksi.

Tulokset kertovat kansalaisten luottamuksen tulevaisuuteen horjuvan.

KAKSin kansalaistutkimukseen vastanneista 55 % pitää epätodennäköisenä hallitsemattoman muuttoliikkeen vyöryä Suomeen. Vastaavasti 52 % pitää epätodennäköisenä suurvaltojen suhteiden kärjistymistä siten, että lähialueella tapahtuvat konfliktit muodostavat Suomelle vakavan turvallisuusuhkan.

Suomalaisista 54 % torjuu myös sen, että maa ajautuisi taloudellisesti lähes vararikkoon. Yli kolmannes on kuitenkin vakuuttunut ongelmien kärjistymisestä myös edellä mainituissa asioissa.

Etenkin keski-ikäiset, 41–50-vuotiaat, pitävät keskimääräistä todennäköisempänä sosiaalisten ja taloudellisten uhkakuvien toteutumista lähitulevaisuudessa. He ovat muuta väestöä huolestuneempia myös siitä, että laajamittainen maahanmuutto vyöryy Suomeen.

Ikääntyneitä, yli 60-vuotiaita, piinaavat ajatukset vaarallisten epidemioiden uusiutumisesta sekä lähi-

alueen sotilaallisista konflikteista.

SDP:n ja keskustan kannattajien näkemykset ovat melko lähellä väestön keskiarvoa. Perussuomalaisten tukijoilla on pahoja aavistuksia lähes kautta linjan.

Kokoomuksen kannattajat ovat keskimääräistä vakuuttuneempia siitä, että Suomea kohtaa talousromahdus ja tuskallinen joukkotyöttömyys. Vihreiden kannattajat pitävät hallitsemattoman muuttoliikkeen tulvaa lähinnä epätodennäköisenä. Vasemmistoliiton tukijat ovat muita vakuuttuneempia siitä, että radikaalien ääriliikkeiden kannatus maassamme vahvistuu voimakkaasti.

Tuloksista käy myös ilmi, että vaaleissa äänestämättä jättävät ihmiset muistuttavat uhkakuvia koskevilta näkemyksiltään eniten perussuomalaisten kannattajia.

Voinko vaikuttaa?

Kansalaisista 45 % kokee voivansa vaikuttaa hyvin päätöksentekoon työpaikoilla.

VAALEISSA ÄÄNESTÄMÄTTÄ JÄTTÄVÄT IHMISET MUISTUTTAVAT UHKAKUVIA KOSKEVILTA NÄKEMYKSILTÄÄN ENITEN PERUSSUOMALAISTEN KANNATTAJIA.

ERITYISEN TYYTYVÄISIÄ OMIIN KYKYIHINSÄ VAIKUTTAA KOTIA KOSKEVIIN PÄÄTÖKSIIN OVAT NAISET, AKATEEMISEN KOULUTUKSEN SAANEET JA VIHREIDEN KANNATTAJAT.

Sen sijaan vain 25 % pitää hyvänä mahdollisuutensa vaikuttaa päätöksentekoon omassa välittömässä asuinympäristössään (asuinkorttelit, lähiöt, kerros- ja pientaloalueet). Tyytymättömiä vaikutusmahdollisuuksiinsa on 32 %.

Peräti 46 % kansalaisista on turhautunut vaikutusmahdollisuuksiinsa kotikuntansa asioihin. Tyytyväisiä esimerkiksi somen, median tai äänestämisen kautta vaikuttamiseen kotikunnassa on vain 11 % kuntalaisista. Sen sijaan 38 % uskoo, että vaikutusmahdollisuudet kunta-asioissa eivät ole hyviä, jos kohta ei huonojakaan.

Selvä enemmistö eli 61 % arvioi, että mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon omassa maakunnassa sitä koskevissa asioissa ovat erittäin tai melko kehnot. Maakuntatasolla ei ole toistaiseksi suoria vaaleja.

Kansalaisista 64 % katsoo, että mahdollisuudet vaikuttaa päätöksentekoon valtakunnan tasolla

Suomea koskevissa asioissa ovat heikot. Vielä tätäkin surkeammaksi arvioidaan vaikutusmahdollisuudet päätöksentekoon EU:ta koskevissa asioissa (74 %).

Sen sijaan 83 % kansalaisista tuntee, että itsellä on erittäin tai melko hyvät mahdollisuudet vaikuttaa kotona päätöksentekoon. Kaikkiaan 57 % arvioi, että vaikutusmahdollisuudet kotioiloissa ovat suorastaan erinomaiset. Vain 7 % kokee oman vaikutusvoimansa kotiasioissa heikoksi.

Erityisen tyytyväisiä omiin kykyihinsä vaikuttaa kotia koskeviin päätöksiin ovat naiset, akateemisen koulutuksen saaneet ja vihreiden kannattajat.

Nuoret, 18–30 -vuotiaat, ovat keskimääräistä vähemmän tyytymättömiä mahdollisuuksiinsa vaikuttaa kotikunnan, maakunnan, valtakunnan ja EU:n tasoihin asioihin. Luottamus mahdollisuuksiin vaikuttaa päätöksentekoon kotona ja työpaikalla lisääntyy koulutustason noustessa.

Enemmistö kansalaisista ei huolissaan kontrollin lisääntymisestä

Kansalaisten enemmistön mielestä yhteiskunnan kontrolli ei ole lisääntynyt huolestuttavasti, eikä poliittisten päättäjien mahdollisuuksia rajoittaa oikeuksia ja vapauksia haluta suitsia. Peräti 57 % torjuu väitteen, jonka mukaan yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisi lisääntynyt maassamme huolestuttavasti. Noin kolmannes (34 %)

hyväksyy väittämän.

Kansalaisista 56 % torjuu ehdotuksen, jonka mukaan poliittisilla päättäjillä pitäisi olla nykyistä vähemmän mahdollisuuksia rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Vain 29 % yhtyy väitteeseen.

Jopa 48 % kansalaisista on valmiita luopumaan henkilökohtaisista oikeuksistaan ja vapauksistaan, jos valtio pystyy paremmin suojelemaan yksilöä. Sen sijaan 43 % tyrmää ajatuksen.

Peräti 40 % soisi maan hallitukselle nykyistä suuremmat yleisvaltuudet rajoittaa kansalaisten oikeuksia ja vapauksia. Sen sijaan 51 % ei myöntäisi maan hallitukselle laajempia oikeuksia kansalaisvapauksien kaventamiseksi.

Suomalaisten jakautumisesta kahtia kielii se, että 43 % kansalaisista kannattaa ehdotusta, jonka mukaan Suomessa pitäisi ensisijaisesti turvata kansalaisten oikeudet ja vapaudet, eikä yrittää rajoittaa yksilöiden käyttäytymistä. Sen sijaan 45 % vastustaa tätä ehdotusta.

Miehet, nuoret ja oppositiopuolueiden kannattajat ovat muita valtuuttuneempia siitä, että yksilöön kohdistuva yhteiskunnan kontrolli ja valvonta olisi lisääntynyt huolestuttavasti.

SDP:n kannattajat ovat muita alttiimpia luopumaan oikeuksistaan ja antamaan hallitukselle laajempia valtuuksia puuttua yksilöiden vapauksiin. •

iStockphoto

KAKSILLE TUTKIMUKSEN TOTEUTTI KANTAR TNS OY. AINEISTO ON KOOTTU GALLUP KANAVALLA 11.-16.9.2020. HAASTATTELUJA TEHTIIN YHTEENSÄ 1 039. VASTAAJAT EDUSTAVAT 18-79 VUOTTA TÄYTTÄNYTTÄ VÄESTÖÄ AHVENANMAATA LUKUUN OTTAMATTA. TULOSTEN VIRHEMARGINAALI ON KOKO AINEISTON TASOLLA SUURIMMILLAAN VAJAAT KOLME PROSENTTIYKSIKKÖÄ SUUNTAANSA

NUORET NUMEROIDEN TAKANA

Pirjo Turtiaisen tutkimuksen mukaan suomalaisten nuorten hyvinvointi rakentuu hyvien perhe- ja kaverisuhteiden varaan. Myös koulutususko on vahvaa.

Nuorten hyvinvointiin liittyvät kysymykset kiinnostavat ja nuoria koskevia tutkimuksia onkin tehty ahkerasti viime vuosikymmenet. Nuorten hyvinvointia, samoin kuin alueellista eriytymistä, on tyypillisesti tarkasteltu tilasto- ja indikaattoritietojen kautta.

Valtiotieteiden tohtori **Pirjo Turtiainen** haluaa nuoria tutkiessaan päästä numeroiden ja tilastojen taakse, ja laajentaa siten ymmärrystä nuorten hyvinvoinnista ja sen alueellisista ulottuvuuksista.

- Hyvinvointi ei ole vain sitä, mikä on helposti mitattavissa tai seurattavissa, hän painottaa.

Tarkastelemalla pelkästään esimerkiksi perheen kanssa vietetyn ajan määrää ei Turtiaisen mukaan tavoiteta välttämättä paljoakaan siitä, kuinka läheisiä ja hyviä nuorten ihmissuhteet ovat.

On nuoria, jotka viettävät paljon aikaa perheen kanssa, koska heillä ei ole kavereita. Ja sitten on nuoria, jotka eivät vietä juuri lainkaan aikaa perheensä kanssa, mutta korostavat, kuinka kotona voi keskustella kaikesta ja kuinka vanhemmat huolehtivat ja soittelevat perään koko ajan.

Sosiologian alaan kuuluvassa väitöskirjatutkimuksessaan Nuorten hyvinvointi alueellisen erilaistumisen näkökulmasta Turtiainen kysyy, miten nuoret vuosituhannen vaihteen Helsingissä ymmärtävät hyvinvoinnin ja mikä merkitys asuinympäristöllä on heille.

- Pyrin laadullisen tutkimusotteen ja monimene-
telmäisen lähestymistavan avulla tuomaan keskusteluun uusia näkökulmia ja täydentämään tilasto-, rekisteri- ja kyselytutkimuksen antamaa kuvaa, Turtiainen sanoo.

jatkuu >

Pahoinvoinnista hyvinvointiin

Pirjo Turtiaista kiinnostaa ennen kaikkea se, milloin nuorella on asiat hyvin ja miten nuoren mielestä elämän pitäisi mennä, että se olisi hyvää. Myös se on luopin alla, vaihtelevatko nuorten käsitykset hyvinvoinnista alueittain.

Hän ei ole halunnut painottaa tutkimuksessaan nuorten pahoinvointia, syrjäytymistä ja puutteita.

- Niin nuorista kuin alueellisista eroista puhuttaessa ja niitä tutkittaessa huomio kiinnitetään usein hyvinvoinnin puutteisiin. Syrjäytyminen, alueiden haitallinen eriytyminen ja köyhyys käsitteinä suuntaavat katsetta negatiivisiin ilmiöihin. Omassa työssäni olen lähtökohtaisesti halunnut tutkia hyvinvointia, vaikkakin peilaan tuloksiani myös hyvinvoinnin kääntöpuoleen eli pahoinvointiin ja syrjäytymiseen.

Turtiainen perehtyi nuorten hyvinvointiin yhdeksäsluokkalaisten nuorten ainekirjoitus-, haastattelu- ja kyselyaineiston avulla.

- Valitsin tutkimusryhmäksi ysi-luokkalaiset, sillä peruskoulun viimeisen luokka on keskeinen elämänvaihe hyvinvoinnin muotoutumisen kannalta. Silloin nuoret joutuvat tekemään konkreettisen valinnan toisen asteen opiskelupaikasta, hän sanoo.

Koulumenestyksen ja koulutuksen on useissa tutkimuksissa havaittu ennakoivan tulevaa hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin pelätään polarisoituvan jatkossa siten, että hyvin koulutetut voivat hyvin, kun taas vähän koulutusta saaneet työllistyvät heikommin, mikä vaikuttaa heikentävästi myös heidän hyvinvointiinsa.

Ainekirjoitusten kertomaa

Väitöskirjansa pääaineiston Pirjo Turtiainen keräsi lukuvuonna 2000–2001 Helsingistä kolmesta eri koulusta, kolmelta sosioekonomisesti erityyppiseltä asuinalueelta. Alueet hän päätti pitää anonyymeinä, koska halusi turvata myös koulujen ja asuinalueiden tunnistamattomuuden. Hän ei halunnut osallistua tutkimusel-

laan keskusteluun alueiden maineesta, vaan halusi kirjoittaa nuorista ja asuinalueista arvostavaan sävyyn ilman leimaamista.

Ainekirjoituksia kertyi kaikkiaan 118 ja haastatteluja 42.

Äidinkielen tunneilla toteutetuissa kirjoituksissa päähuomio oli asuin- ympäristössä ja oppilaita pyydettiin kuvittelemaan, millaista heidän asuin- alueillaan olisi elää kymmenen vuotta myöhemmin eli vuonna 2010.

- Sen, miten nuoret suhtautuvat tulevaisuuteen, voi olettaa kertovan myös nykytilanteesta ja yleisemmästä suhtautumisesta elämään.

Tehtävänannossa pyrittiin tuomaan esiin sitä, ettei kyseessä ole arvioitava koulutehtävä, eikä ole oikeita ja vääriä vastauksia. Turtiainen oli kuitenkin varautunut siihen, että tekstit olisivat lyhyitä.

- Melko lyhyitä tekstit olivatkin, mutta aineisto oli hirvittävän rikasta! Kun nuoret kuvailivat omia asuinalueitaan, ne näyttäytyivät erilaisina ja myös sisäisesti eriytyneinä. Segregaa-

ETTEI JÄÄ YKSI
EIKÄ NÄYTÄ ESIMERKIKSI
KOULUYMPÄRISTÖSSÄ
YKSINÄISELTÄ.

tio näyttäytyi kaikilla alueilla erityisesti tulevaisuuden uhkakuvana, hän kertoo.

- Kuitenkin se, miten nuoret ymmärtävät hyvinvoinnin, näyttäytyi kaikilla alueilla aika samaan tapaan.

Koti, koulu ja kaverit

Keskeisiksi hyvinvointitekijöiksi nuorten elämässä osoittautuivat hyvät perhe- ja kaverisuhteet sekä koulumenestys. Myös terveys ja taloudelliset tekijät mainittiin oman elämän hyvinä puolina.

Materiaaliset tekijät eivät kuitenkaan Pirjo Turtiaisen mukaan näyttäytyneet kovin merkityksellisinä, vaan erityisesti haastatteluissa painotuivat luottamukselliset suhteet vanhempiin ja muihin perheenjäseniin.

- Tässä tuli esiin myös se, että käsitykset hyvästä elämästä ja asuinympäristöstä vaihtelevat iän ja elämäntilanteen mukaan. Tulevaisuudennäkymissä materiaaliset ja toimeentuloon liittyvät kysymykset alkoivat nousta vahvemmin esiin. Ja vaikka hyvä asuinalue määrittyi pitkälti hyväksi asuinpaikaksi lapsiperheille, se ei tuntunutkaan olevan enää toiveiden asuinpaikkana nuorelle, sillä se tuntui liian tylsältä.

Kaverit näyttäytyivät poikkeuksetta tärkeinä.

- Se, että kavereita ylipäättään on, oli tärkeää. Ettei jää yksin eikä näytä esimerkiksi kouluympäristössä yksinäiseltä.

Nuorten koulutususko tuntui olevan vahvaa ja työntekoa arvostettiin. Keskeistä hyvinvoinnin kannalta oli se, että koulussa menee hyvin, millä viitattiin koulumenestykseen arvosoitoilla mitattuna. Peruskoulun jälkeistä opiskelupaikkaa miettiessään nuoret korostivat tekevänsä päätöksen itse, mutta esiin tuli myös se, että vanhempien kanssa keskustellaan asiasta.

Harrastuksiin nuoret viittasivat Turtiaisen mukaan vähemmän kuin perhe- ja kaverisuhteisiin tai koulumenestykseen.

- Vaikka hyvinvointi sai yksilöllisiä merkityksiä, yleensä ottaen hyvän

Pirjo Turtiaisen mielestä olisi aika ajoin tärkeää pysähtyä miettimään, miten hyvinvointi kunnissa ymmärretään ja miten kuntalaiset sen ymmärtävät.

elämän ainekset näyttäytyivät tutkimuksessa aika pitkälle kulttuuristen arvostusten mukaisena, Turtiainen toteaa.

Nuorten ääreen kannattaa pysähtyä

Pirjo Turtiaisen väitöskirjan materiaali kerättiin aikana, jolloin alueellinen eriytyminen Helsingissä oli vielä maltillista ja sosiaalisen median vaikutukset olivat vasta alkusoittoa nykypäivän somemaaailmaan verrattuna. Tutkimuksen problematiikka on hänen mielestään ajankohtainen 2020-luvullakin.

- Tutkimukseni osoitti, että hyvinvoinnin ja siihen kytkeytyvien osatekijöiden moniin ulottuvuuksiin ja merkityksiin on vaikea pääs-

tä kiinni ilman monimenetelmällistä tutkimusotetta. Vaarana on, että indikaattorit dominoivat tarkastelua liikaa. Ymmärryksemme nuorten hyvinvoinnin moninaisuudesta tulisi ohjata hyvinvointia mittaavien indikaattoreiden laadintaa ja tulkintaa.

Hänen mukaansa kunnissa on otettu hienosti huomioon hyvinvoinnin moninaisuutta ja kerätty monenlaista tietoa, mutta olisi tärkeää pysähtyä aika ajoin myös miettimään sitä, miten hyvinvointi ymmärretään kunnissa ja miten kuntien asukkaat ymmärtävät sen. Sitä voisi kysyä vaikkapa suoraan nuorilta itseltään – useammin ja monin eri tavoin. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

teksti | Eeva-Liisa Hynynen

SUOMI PUHUU – VAI HUUTAA?

*Perinteinen media uutisoi useimmiten
sosiaalisen median kohut. Viisas keskustelu
päätyy harvoin otsikoihin.*

Kevään 2021 kuntavaaleihin käydään edelleen koronaviruksen varjossa. Todennäköisesti yhä useampi ehdokas pyrkii tekemään itseään äänestäjille tutuksi sosiaalisessa mediassa ja moni äänestäjä etsii sieltä ehdokastaan.

Polemiikki pyysi Tampereen yliopiston puheviestinnän professoria **Pekka Isotalusta** ja viestintätoimisto Kreabin toimitusjohtajaa **Mikael Jungneria** valottamaan sosiaalisen median toimintaympäristöä ja pelisääntöjä.

Sosiaalisessa mediassa vaalikampanjaa voi käydä monella tavalla. Nyt on nähty sekin, että vielä vaalien jälkeenkin.

"I WON THIS ELECTIONS, BY A LOT!", tviittasi Yhdysvaltain istuva presidentti **Donald Trump** marraskuun presidentinvaalien jälkeen vaalituloksen kääntynyt demokraattien **Joe Bidenin** hyväksi miljoonien äänien erolla.

Isoja kirjaimia käyttäessään Trump HUUTAA. Ja hänen tviittinsä jälkeen on huutanut moni muukin.

Väitteet varastetuista vaaleista ja petok-

sesta leviävät, eikä jakautunut ole pelkääntään Yhdysvaltain kansa. Kiivasta väittelyä aiheesta on käyty suomalaistenkin kesken ja välillä on vaikuttanut siltä, että presidentinvaalit olisi käyty Suomessa.

Puhumattomiksi luonnehditut suomalaiset ovat viime vuosina puhjenneet keskusteluihin, jollaisia ei olisi voinut kuvitella vuosikymmen sitten: tahallista väärinymmärtämistä, pilkkaamista ja uhkailua, maalittamistakin. Myös valehtelua ja trollaamista. Aivan kuin kaikki koulukiusaajat olisivat muuttaneet sosiaaliseen mediaan.

Kuumia aiheita on riittänyt. Kuluneena vuonna esimerkiksi pääministeri **Sanna Marinin** hallituksen koronatoimet, maskit ja matkustusrajoitukset sekä EU-koronata-louspaketti. Ikuisaiheena maahanmuutto, ja ylipäätään vähemmistöryhmät.

Lisäksi some-keskusteluun on nostettu rajatumpia aiheita kuten vaikkapa pääministerin habitus *Trendi*-lehden haastattelun kuvissa tai taistelu kaurajuoman ja maidon asemasta suomalaisessa ruokapöydässä. Kommentointi on saattanut olla todella karkeaa.

jatkuu >

MITÄ ENEMMÄN KLIKKAUKSIA, SITÄ ENEMMÄN MAINOSTAJIA MEDIAN VERKKOSIVUILLA.

jatkuv >

Tämä ei kuitenkaan ole koko totuus sosiaalisesta mediasta. Ei lainkaan, vakuuttaa professori Pekka Isotalus.

Hänen mukaansa sosiaalinen media on mainettaan parempi.

- Asiallista keskustelua on huomattavasti enemmän kuin huutelua, mutta huutelu nousee esille.

Isotalus arvioi, että sosiaalinen media on tullut jäädäkseen. Sen kanssa on opittava elämään. Meille tärkeistä asioista puhutaan, ja toisinaan huudetaan.

Miksi se näyttäytyy niin usein vain loanheiton foorumina?

Pekka Isotaluksen mukaan perinteinen media nostaa kohuja esiin. Niistä syntyy luettuja uutisia.

- Kohut ovat kiinnostavia, niihin liittyy tunteita. Kohut nousevat mediassa enemmän kuin asiallinen keskustelu, Isotalus sanoo.

Ja sen lisäksi: näitä uutisia klikataan paljon verkossa. Mitä enemmän klikkauksia, sitä enemmän mainostajia median verkkosivuilla.

Ministerin tai kansanedustajan tv-iitistä voi syntyä uutinen, jota ruotivat kaikki keskeiset mediat. Otsikoihin ovat nousseet kuntapoliitikkojenkin some-älähdykset. Julkista valtaa käyttävien some-kannanotot kiinnostavat mediaakin.

Pekka Isotalus muistuttaa, että sosiaalinen media on suhteellisen nuori foorumi. Vanhimmallakin alustalla – Facebookilla – on ikää viitisentoista vuotta.

- Sosiaalinen media elää jatkuvassa muutoksessa ja uusia ihmisiä tulee käyt-

Pekka Isotalus

Merja Ojala

tämään jotakin itselleen uutta alustaa. Vie aikansa oppia ja löytää uomansa keskustelulle uudella foorumilla, Isotalus sanoo ja jatkaa:

- Uomat löytyvät usein ylilyöntien kautta. Ihmisten taito ymmärtää sosiaalisen median luonnetta ja toimintaympäristöä kasvaa kokemuksen kautta.

Kukaan tai mikään ei pakota kunnanjohtajia ja kuntapoliitikkoja sosiaaliseen mediaan.

Pekka Isotalus kuitenkin tähden-tää, että sieltä pois jättäytyminen tarjoaa muille tilaa keskustella kunnan asioista ilman että kunnan toimijat itse osallistuisivat keskusteluun.

Isotalus arvioi kuntavaikuttajien näkyvän sosiaalisessa mediassa nykyään kuitenkin kohtuullisen hyvin.

Millainen foorumi sosiaalinen media on kuntapäätäjille?

Isotaluksen mukaan se voi olla kelpo foorumi kertoa näkemyksistään, kuunnella kuntalaisten näkemyksiä ja käydä keskustelua kuntalaisten kanssa.

- Se tiedetään, että vaaleissa somekampanjoinnista näyttäisi olevan etua. Siellä ei tietenkään ole pakko olla, mutta siitä on etua.

Jos ehdokas käy vaalikampanjaansa sosiaalisessa mediassa, pitääkö hänen brändätä itsensä jotenkin?

- Niin tapahtuu väistämättä joka tapauksessa. Puhuisin kuitenkin mieluummin imagosta. Sosiaalisessa mediassa jokainen käyttäjä rakentaa itsestään jonkinlaista imagoa viestiessään siellä, Isotalus sanoo.

Isotaluksen mukaan imago syntyy tietoisesti tai tiedostamatta.

Professori kannustaa kuntavaaliehdokkaita miettimään, missä omat rajat menevät. Tärkeää olisi, että välittyisi tunne siitä, että ihminen on mukana hajuineen, maakuineen ja mielipiteineen.

Isotalus painottaa, että yksityiselämästä ei tarvitse kertoa. Jokainen voi vetää rajansa ja ne kannattaa pohtia hyvissä ajoin etukäteen.

- Jos ehdokas profiloituu näkyvästi perheenisänä tai -äitinä, kannattaa miettiä myös se, jakaako perheenjäsenten ku-

via sosiaalisessa mediassa. Jos myöhemmin tulee jotakin ongelmaa, lapsia ei enää saa komeroon piiloon.

Isotaluksen mukaan some-maailmassa on syytä muistaa, että siellä käytetään usein suoraa ja värikästä kieltä. Kaikesta ei kannata loukkaantua.

Silti: huumori, erityisesti sarkasmi, on vaikea laji ja Isotaluksen mukaan se on usein myös mitä oivallisin tapa loukata toista.

Isotalus on perehtynyt erityisesti Twitteriin. Siellä hän käy keskusteluja itsekin. Professorilla on yli 6 100 seuraajaa ja hän seuraa itse noin 1 500 Twitterin käyttäjää. Keskustelu hänen ”kuplassaan” on asiallista ja kannustavaa, jopa iloista ja kohteliasta.

Pekka Isotalus uskoo, että on paljon asioita, joista kuntalaiset olisivat kiinnostuneita, jos kuntapäätäjät heidän kanssaan niistä haluaisivat keskustella ilman kapulakieltä.

- Sosiaalinen media on nopeampi kuin perinteinen media ja päätäjä saa äänensä kuuluviin omine perusteluineen.

Usein sanotaan, että sosiaalinen media ainoastaan kärjistää yhteiskunnallista keskustelua. Pekka Isotalus pohtii, voiko olla myös niin, että yhteiskunnallinen keskustelu itsessään on kärjistynyt ja se näkyy sosiaalisen median kautta.

Sosiaalisessa mediassa syvien päätyjen viha- ja trollihuu-teluista huolimatta Isotalus haluaa nostaa keskusteluun positiivisen merkityksen.

- Meillä ei ennen sosiaalista mediaa ole ollut sellaista paikkaa, jossa eri puolilla Suomea tai maailmaa asuvat toisilleen tuntemattomat ihmiset voisivat keskustella keskenään.

Isotalus korostaa, että sosiaalinen media voi nostaa sellaisen henkilön mielipidevaikuttajaksi, jolla ei asemansa tai varallisuutensa puolesta olisi muutoin koskaan pääsyä vaikuttajafoorumeille.

jatkuu >

Sosiaalinen media mahdollistaa paljon arvokasta: olemme esimerkiksi voineet saada tietoa Valko-Venäjän nykytilanteesta. Twitterissä tavallisten kansalaisten julkaisemat videot välittävät kuvaa laajojen ihmisjoukkojen mielenosoituksista ja niiden jälkeisistä tapahtumista, joista tuskin tietäisimme muutoin. Näemme, kuinka poliisi kantaa kansalaisia autoon, joka suuntaa kohteeseen, josta emme tiedä.

Pekka Isotalus muistuttaa, että ensimmäisen kerran sosiaalisen median kautta välitettiin vastaavanlaista tietoa arabikevään kansannousuista vuonna 2011. Se oli uutta.

Professori rohkaisee tutkijoita mukaan sosiaalisen median keskusteluihin. Esimerkiksi koronasta käytävässä keskustelussa on tilausta tutkitulle tiedolle.

- Jos tutkijat pysyvät poissa näiltä foorumeilta, joku muu ottaa kyllä tietäjän roolin, Isotalus muistuttaa.

Sosiaalisessa mediassa esitetyn virheellisen tiedon valvonta on vaikeaa. Faktantarkistajat eivät ehdi kaikkialle. Isotalus toivoo, että vastuulliset some-käyttäjät ottaisivat vastuuta virheellisen tiedon korjaamisesta. Valvontavastuu kuuluu meille kaikille.

Kun perinteinen media uutisoi poliittisista kriiseistä – esimerkkinä vuosi sitten julkisuuteen noussut Posti-gate

- sosiaalisessa mediassa nopeasti räjähtävä keskustelu ei anna poliitikoille kirjoakaan aikaa selittää toimintaansa.

Isotaluksen mukaan kriisiviestintä on taitolaji, joka kuntienkin pitäisi hallita. Sosiaalinen media on nopea keino jakaa oikeaa ja ajantasaista tietoa.

- Paperinmakuisella viestinnällä siellä ei kuitenkaan pärjää, Isotalus sanoo.

Entä mitä miettii sosiaalisesta mediasta viestinnän, politiikan ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen konkari?

Toimitusjohtaja Mikael Jungner tunnetaan aktiivisena sosiaalisen median käyttäjänä.

Jungner muistuttaa, että sosiaalinen media on amerikkalaisten palvelujen varaan luotu keskustelupaikka, jossa

käytännössä perinteiset suomalaiset keskustel säännöt eivät toimi.

- Se varmaankin ahdistaa monia keskustelijoita, kun sieltä ei ole löytynyt portinvartijaa, joka olisi kontrolloinut keskustelua.

Jungnerin mukaan pientä parannusta on kuitenkin ollut näkyvissä. Yhdysvaltain tarpeesta on ryhdytty kehittämään jonkinasteista kontrollia. Esimerkiksi Twitter on presidentti Trumpin lukuisien tviittien perässä kyseenalaistanut hänen väitteensä.

Jungner muistuttaa, että erilaiset some-alustat palvelevat erilaisia tarpeita.

- Facebook on hyvä alusta pidemmille puheenvuoroille ja Twitter lyhyemmille, Instagram kuvalliselle viestinnälle, YouTube tietenkin videoille – ja nuoriso käyttää nykyään paljon TikTokia sekä Snapchatia, Jungner tiivistää.

Eri some-alustojen käyttämisessä näkyy alueellisiakin eroja. Esimerkiksi pääkaupunkiseudulla käytetään paljon Instagramia, monissa maakunnissa Facebook on edelleen alusta, joka tavoittaa paikallisen väestön parhaiten.

- Jos kuntavaaliehdokas haluaa tavoittaa paikallista väestöä, alusta kannattaa valita huolella.

Mikael Jungnerin mukaan valtamedia tuntuu käyttävän eniten Twitteriä ja jakavan sisältöjään erityisesti siellä.

Puhutaan siis hetki Twitteristä. Mitä käyttäjän tulee siitä tietää?

Julkisessa keskustelussa on puhuttu paljon ”kuplista”, joissa elämme ja keskustelemme itsemme kaltaisten kanssa ymmärtämättä toisenlaisissa olosuhteissa elävien ja toisin ajattelevien todellisuutta. On ”mun kupla” ja ”sun kupla”.

- Merkittävää on se, ketä ryhdyt seuraamaan. Twitter toimii siten, että keitä seuraat, juuri sen sieltä saat. Jokaisen käyttäjän Twitter on erilainen, ei siis ole kahta samanlaista, Jungner selvittää.

Näin siis ”kuplat” muodostuvat.

Tutkijat voivat seurustella keskenään ja jakaa mielenkiintoisia pohdintoja toisilleen.

Toisaalla Twitterissä saatetaan jakaa videoita, joissa kyseenalaistetaan voimallisin sanakääntein koko poliittinen pää-

Ulkomaat | Valko-Venäjä

Valkovenäläinen taksinkuljettaja pelasti nuoren miehen mellakka-poliisilta, videolle tallentuneesta tilanteesta tuli netti-ilmiö

Poliisi yritti jälleen hajottaa väkivalloin mielenosoituksia, joissa vaaditaan maata vuodesta 1994 johtaneen Aleksandr Lukašenkan lähtöä.

Vesa Siivola HS
24.9.2020

The Ulkopoliittist.

Arabikevät: kaikki nimessä

BEIRUT
REVOLUTION
NOW

Vuosi 2011 on ollut kiitettävä tapahtumaväylä. Eri maiden tapahtumien kirjo on ollut erittäin mielenkiintoista. Eri maiden tapahtumien kirjo on ollut erittäin mielenkiintoista. Eri maiden tapahtumien kirjo on ollut erittäin mielenkiintoista.

töksentekojärjestelmämme. Poliitikkoja saatetaan nimittää ”retardeiksi”. Retardi on halventava ilmaisu, jolla viitataan ”jälkeenjääneeseen” tai ”vajaaälyiseen”.

Sosiaalisessa mediassa jokainen julkaisee, mitä julkaisee. Sana on vapaa, mutta se ei tarkoita, että some-ympäristössä tarvitsisi sietää mitä tahansa.

Olemme nähneet useita oikeudenkäyntejä, joissa on käsitelty syytteitä kun- nianloukkauksesta tai kiihottamisesta kansanryhmää vastaan.

Mikael Jungner haluaa sosiaalisen median käyttäjien ymmärtävän tämän:

- Kun menet kommentoimaan toisen päivitystä, se on vähän kuin menisit toisen olohuoneeseen. Jos sinne menee huutelemaan ja kuseskelemaan seinille, aivan varmasti sinut ohjataan ulos, hän sanoo ja avaa näin niitä syitä, miksi moni ”blokkaa” sivuiltaan huutelijat ulos.

Jungnerilla on Twitterissä yli 128 000 seuraajaa. Itse hän seuraa vähän yli 2 800

- KUN MENET KOMMENTOIMAAN TOISEN PÄIVITYSTÄ, SE ON VÄHÄN KUIN MENISIT TOISEN OLOHUONEeseen. JOS SINNE MENE HUUTELEMAAN JA KUSESKELEMAAN SEINILLE, AIVAN VARMASTI SINUT OHJATAAN ULOS.

henkilöä.

- Yhteisöjä ja virallisia medioita en seura. Seuraamani henkilöt jakavat kylläkin mielenkiintoisia sisältöjä myös mediasta. Ne luovat maailmankuvaa, joka on yllättävänkin tarkka. Noin 60 prosenttia seuraamistani on suomalaisia, loput maailmalta.

Mikael Jungnerilla on selitys sille, miksi some-kommentteja nostetaan perinteisen median uutisiksi.

- Perinteinen media ei mitenkään kykene itse tuottamaan kaikkea sisältöä omin voimin. Näillä some-uutisilla ja tiedotteilla media siis täyttää printtiään ja verkkoaan.

jatkuu >

**ON AIVAN OIKEIN
SIIVOTA OMAA
PROFIILIAAN.**

jatkuu >

Entä voiko sosiaalisessa mediassa hallita mainettaan?

- Voi. Kyllä siellä pystyy rakentamaan hyvän brändin, Jungner sanoo.

Olennaista hänen mukaansa on miettiä, mitä itsestään haluaa kertoa ja miten sen tekee.

Ja millaisia keskustelunaiheita nostaa – ja mihin ottaa kantaa.

- Haluaako provosoida vai olla asiallinen; ja paljonko omaa yksityisyyttään on valmis avaamaan. On hyvä miettiä, aikooko kertoa perheestään tai terveydestään. Sen voi itse päättää.

Vaarallista ei ole sekään, jos joskus ”mokaa”. Jungnerin mukaan yksittäiset ”mokat” ja ”aivopierut” unohtuvat nopeasti. Ylihuomenna niitä ei muista kukaan, koska ruodinnassa ovat jo uudet aiheet.

Jungner korostaa, että politiikkaan lähtevän kannattaa tiedostaa tämä:

- Äänestäjä voi sanoa eri asioita kuin kuntavaaliehdokas. Ministerille ”sallittu” on vielä rajatumpaa. Sallittu käy sitä rajatummaksi, mitä syvemmälle julkisen valvankäytön ytimiin edetään.

Jungner kertoo miettineensä oman some-julkisuutensa siten, että jokainen teko ja päivitys kestää tarkastelun myöhemminkin. Hän sanoo silti olevansa sosiaalisessa mediassa avoimesti oma itsensä.

- Olen kertonut myös yksityiselämästäni oleellisimpia tapahtumia, eikä niissä ole mitään hävettävää.

Niille, jotka eivät ole aikoinaan päivytyksiään julkaistessaan miettineet lähtevänsä ehdolle vaaleihin, Jungnerilla on neuvo:

- Käy läpi sosiaalisen median alustat, joilla toimit. Arvioi, minkä haluat edelleen pitää julkisena, haluatko pitää perhekuvasi kaikkien katseltavana. Ja jos joku aiemmin jakamasi julkaisu tai kommentti ei tunnu enää omal-

ta, poista se. On aivan oikein siivota omaa profiiliaan, siinä ei ole mitään väärää.

Sosiaalisen median pimeää päätyäkään ei tarvitse pelätä.

- Jokainen voi itse valita, miltä somessa näyttää ja mitä sanoo, missä on mukana, keitä seuraa ja keitä päästää seuraajikseen, Jungner sanoo.

Aina asiat eivät suju suunnitelmien mukaan. Julkiseen päätöksentekoon mukaan lähtevien on hyvä tiedostaa, että kaikkea ei voi hallinnoida. Jokainen tekee virheitä, se on inhimillistä ja joskus har-kitsemattomat sanomiset, teot tai tekemättä jättämiset kääntyvät itseä vastaan.

Kun kohu mediassa käynnistyy, aikaa korjaustoimiin ei ole paljon.

- Kohun keskellä on yksi ainoa mahdollisuus korjata tilanne, mutta usein juuri silloin kohun kohde on tunnemyrskyn keskellä ja siinä tilanteessa viestintä usein epäonnistuu, Jungner sanoo.

Hänen mukaansa kohun selättämiseksi aikaa on joitakin tunteja. Ei vuorokausia.

- Silloin pitää pysähtyä ja miettiä. Kriisiviestinnässä on kyse vähän samanlaisesta tilanteesta kuin revolverissasi olisi yksi hopealuoti sutta varten ja osua pitäisi kerralla, Jungner kuvailee.

Hän suosittaa ulkopuoliseen apuun turvautumista. Välttämättä tilanteeseen ei tarvita kriisiviestinnän konsulttia. Hyvän harkintakyvyn omaava luotettava ihminen voi riittää.

Olennaista Jungnerin mukaan on pyytää aidosti anteeksi.

- Jos anteeksipyyntö on aito ja se tulee riittävän nopeasti, se otetaan hyvin vastaan.

Jungner sanoo, että kohuissa media on dynamiitti ja sosiaalinen media sen sytytyslanka.

- Jos sytytyslanka palaa jo eli sosiaalinen media käy kuumana, kovin vähän sii-

**KRIISIVIESTINNÄSSÄ ON KYSE
VÄHÄN SAMANLAISESTA TILANTEESTA
KUIN REVOLVERISSASI OLISI YKSI
HOPEALUOTI SUTTA VARTEN JA OSUA
PITÄISI KERRALLA.**

nä vaiheessa on enää mitään tehtävissä.

Jungner uskoo, että sosiaalisessa mediassa monilta ikävyyksiltä säästyisi säästämällä yhden kultaisen ohjeen.

- Ole empaattinen, hän kiteyttää.

Mikael Jungner kuvailee Facebookin ja Twitterin ensimmäisiä vuosia hienoiksi. Hän arvelee, että ehkä hienoimmat some-keskustelut käytiin silloin.

- Ankeuttajat ja koulukiusaajat tulivat some-alustoille paljon myöhemmin.

Vielä jäljellä on yksi kysymys. Se koskee perinteisen median ja toimittajien roolia tilanteessa, jossa sosiaalisen median näkyvyys on kasvanut.

Poliitikot ja muut vaikuttajat voivat jakaa näkemyksensä sosiaalisessa mediassa valitsemillaan alustoilla sellaisina kuin haluavat.

Mitä tämä tarkoittaa perinteisen median ja toimittajien työn kannalta?

Mikael Jungnerin vastaus on lyhyt.

- Toimittajilta on kadonnut portinvarijan rooli ja perinteiseltä medialta ansaintalogiikka, hän sanoo.

Myös Pekka Isotalus näkee perinteisen median vaikeudet sosiaalisen median invaasion edessä.

- Perinteinen media on joutunut etsimään uusia toimintatapoja, koska sosiaalinen media on tehokas tiedonvälityksessä.

Perinteisen median voima on nimenomaan journalistisessa työssä: uutisen

PERINTEISEN MEDIAN VOIMA ON NIMENOMAAN JOURNALISTISESSA TYÖSSÄ. UUTISEN LUOTETTAVUUS TARKISTETAAN JA UUTISAIHETTA KYETÄÄN TAUSTOITTAMAAN.

luotettavuus tarkistetaan ja uutisaihetta kyetään taustoittamaan.

Isotalus muistuttaa tutkimuksesta, jonka mukaan viime eduskuntavaaleissa sosiaalisesta mediasta oli kampanjassa selvästi apua.

Näkyvät lehti-ilmoitukset maksavat maltaita, sen sijaan taitava sosiaalisen median käyttäminen ei.

Perinteisen median tulevaisuus on avoin, mutta niin on monen muunkin toimijan. Mediatutkijat puhuvat nykyään hybridimediasta.

- Sosiaalisessa mediassa jaetaan paljon perinteisen median sisältöjä ja perinteinen media uutisoi sosiaalisessa mediassa kerrotusta, Isotalus toteaa.

Yksi toivomus viestinnän professorilla on toimittajillekin.

- Perinteiset mediat voisivat nostaa sosiaalisesta mediasta uutisiinsa asiallistakin keskustelua eikä pelkästään kohuja, Isotalus sanoo ja toistaa vielä, että sosiaalisessa mediassa käydään verrattomasti parempaakin keskustelua kuin se, josta media uutisoi. •

TUKENASI ARJESSA JA MUUTOKSESSA

Kun kaipaat apua vero- ja lakiasioissa, toimintojen ja prosessien kehittämisessä, talouden arvioinnissa ja tasapainottamisessa, riskienhallinnassa tai yritysjärjestelyissä, ota yhteyttä meihin. Olemme myös Suomen suurin kuntasektorin tilintarkastusyhteisö. www.bdo.fi

BDO – People helping people achieve their dreams

A photograph of three young children sitting on a light-colored floor, playing with colorful wooden blocks. The child in the foreground on the left is a young boy with light hair, wearing a red and blue plaid shirt, focused on a red block. Behind him, another child in a similar plaid shirt is partially visible. To the right, the back of a child with long, curly brown hair wearing a blue and white checkered shirt is visible. The floor is covered with various colored blocks (red, yellow, blue, green) and some paint splatters. The background is blurred, suggesting an indoor play area.

teksti | Maria Markus

Tutkitusti Singaporesta ja Suomesta:

MONIMUOTOISTUVA LAPSUUS

Monikulttuurisuus on arkipäivää monissa päiväkodeissa. Se muokkaa myös suomalaisuuteen liittyvää lapsuuden käsitystä.

jatkuu >

Heidi Layneen tutkimuksen tavoitteena on lisätä tietoa lasten monikulttuurisen päiväkotiarjen kokemuksista. Kansainvälistä näkemystä aiheeseensa hän on ammentanut Singaporesta.

Vaikka monikulttuurisuus on jo arkea monissa päiväkodeissa, ongelmitta se ei kuitenkaan ole meille rantautunut. Esimerkiksi Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen *Varhaiskasvatuksen laatu arjessa* -selvityksen (2019) mukaan moninaisuuden huomioiminen on asia, jossa laatu ei kentällä toteudu.

Tähän Helsingin yliopiston varhaiskasvatuksen yliopistonlehtori, FT **Heidi Layne** haluaa tuoda muutosta. Hän aikoo nyt tutkia, miten normaalius ja toiseus rakentuvat suomalaisen päiväkodin arjen puheissa ja toiminnassa.

Aihe on hänen mielestään tärkeä niin lasten ja perheiden kuin laajemminkin koko yhteiskunnan näkökulmasta.

- Päiväkotia on osa kunnan palveluita ja samalla suomalainen yhteiskunta pienoisikoossa, ja jos ajatellaan vaikkapa maahanmuuttoa, päiväkotia on tänne tulleille perheille usein ensimmäinen kokemus suomalaisesta yhteiskunnasta. Luottamus rakentuu pitkälti perheiden ja varhaiskasvatuksen opettajien yhteistyössä.

Heidi Layneelle monikulttuurisuus tarkoittaa kuitenkin paljon muutakin kuin pelkästään maahanmuuttoon liittyviä teemoja.

- Arjen monikulttuurisuus tarkoittaa jokapäiväistä vuorovaikutusta, ystävyyssuhteita ja toimintaa, jota muokkaa niin sanottu moninainen moninaisuus. Se taas johtuu muun muassa erilaisista perherakenteista, perheiden sosioekonomisesta ase-

masta ja lasten eritahtisuudesta oppimisen ja kehittymisen suhteen, hän sanoo.

Oppimateriaalien ja arjen tekojen vaikutus

Heidi Layne on sitä mieltä, että lapsuuden käsityksen onkin korkein aika muuttua. Hän on huomannut, että Suomessa päiväkodit ovat näihin päiviin asti olleet hyvin perinteisiä ja rakentuneet suomalaisen kulttuuriperinnön varaan.

- Ne tuntuvat nojaavan vahvasti keskiluokkaiseen kristilliseen valkoiseen käsitykseen hyvästä elämästä ja lapsuudesta, hän sanoo.

Esimerkiksi juhlapäiviä vietetään useimmiten ainoastaan suomalaisen kristillisen kalenterin mukaan.

Myös varhaiskasvatuksessa käytettäviä oppimateriaaleja ja kirjoja pitäisi hänen mukaansa arvioida kriittisesti. Hän mainitsee esimerkiksi lastenkirjan, jossa kerrotaan afrikkalaisesta lapsesta, joka muuttaa isänsä työn perässä Suomeen. Kirjassa on kuvia kylästä, josta perhe lähtee pohjoista kohti. Kuvissa villieläimet käyskentelevät kylän raitilla, ihmisillä ei ole kenkiä ja naiset on

kuvattu hyvin heimokantaisiksi. Isä kertoo lapselleen, että kaikilla lapsilla Suomessa on siniset tai vihreät silmät ja vaaleat hiukset. Ja niin edelleen.

Layne painottaa, että aidosti monikulttuurinen oppimisympäristö tarkoittaa sitä, että lapsille kerrotaan tasapuolisesti erilaisista elämäntavoista, uskonnoista ja kulttuureista. Siksi esimerkiksi oppimateriaaleilla on suuri merkitys, arjen vuorovaikutuksen lisäksi.

- Sitä kautta muokkautuu käsitys hyvästä lapsuudesta ja lapsen tunne siitä, kuuluuko vai eikö kuulu tänne.

Heidi Layne puhuu tutkijan roolinsa lisäksi omiin kokemuksiinsa nojaten. Hän tutkii Singaporessa vähävaraisten lasten koulunkäyntiä National Institute of Educationin vierailevana tutkijana. Hän on myös elänyt Singaporessa ulkomaisen lapsiperheen elämää monikulttuurisessa ympäristössä.

- Singaporessa yhteiskunta on lähtökohtaisesti monikulttuurinen, ja yhteiskunnallinen kontrolli perustuu siellä etniseen ja uskonnolliseen harmoniaan. Esimerkiksi julkisia rasistisia kommentteja ei sallita ja

- VARHAISKASVATUS ON NYT SINGAPORESSA ISOSTI KESKUSTELUSSA, SAMOIN VÄHÄVARAISTEN PERHEIDEN KOULUPOLUN ALKU. TOIVOISIN SAMAA SUOMESSAKIN.

Singaporessakin heikompaan asemaan. Jos ei osaa englantia tai mandariinikiinaa, työllistyminen voi olla vaikeampaa. Rakenteissa on paljon eriarvoisuutta.

Layneen vuonna 2018 alkanut kolmivuotinen tutkimus Singaporessa keskittyy keinoihin, joilla vähävaraisten perheiden esikouluikäisiä lapsia voitaisiin tukea heidän koulupoluillaan. Perheitä tuetaan taloudellisesti ja erilaisin oppimista edistävin tukitoimin, ja tutkimuksessa tarkastellaan lasten osallisuutta, hyvinvointia ja oppimistuloksia.

Tutkimus on saanut myös paikallisen median huomion ja siitä on kirjoitettu isoja sanomalehtiä myöten.

- Varhaiskasvatus on nyt Singaporessa isosti keskustelussa, samoin vähävaraisten perheiden koulupolun alku. Toivoisin samaa Suomessakin, hän sanoo.

Layneen mukaan Suomessa varhaiskasvatuksella on aina ollut vahvasti lapsilähtöinen funktio, mutta tutkimukset osoittavat, että erilaisia tarpeita ei tunnisteta riittävästi.

Singaporen valtio on Layneen mukaan nyt ottamassa isompaa roolia kaksivuotisessa esiopetuksessa. Maassa on alettu nähdä yksityistämisen haitat ja koulun aloitusta yrittää tasa-arvoistaa esimerkiksi sillä, että koulujen yhteyteen perustetaan ministeriöiden alaisia esikouluja.

Kenttätutkimus muuttui haastatteluiksi

Singaporessa ollessaan Heidi Layne oli oman tutkimuksensa ohella mukana tutkimuksessa, jossa pureuduttiin yläkouluikäisten nuorten monikulttuurisuushankkeeseen.

Tutkimuksesta ilmeni, että nuor-

ten mielestä rasismi ja kiusaaminen alkavat jo hyvin varhaisessa vaiheessa. Siksi myös rasismin vastaista työtä ja koulutusta pitäisi suunnata alakouluihin ja päiväkoteihin paljon nykyistä enemmän.

Layneen mielessä alkoi kyteä idea tutkimuksesta, jossa hän tarkastelisi varhaiskasvatuksen monikulttuurisuutta Suomessa menemällä kentälle eli helsinkiläisiin päiväkoteihin lasten pariin. Siellä hän tarkkailisi, kuinka lapset ystävyyssuhteitaan muodostaisivat.

Mutta sitten tuli pandemia ja suunnitelmat menivät uusiksi. Nyt Layne tutustuu varhaiskasvatuksen arkeen varhaiskasvatuksen- ja eskaripettajien kautta. Hänen suunnitelmanaan on saada opettajilta kuvia oppimisympäristöistä ja päästä juttelemaan opettajien kanssa siitä, miten monikulttuurinen arki heidän päiväkodeissaan ilmenee.

- Myöhemmin mukaan tutkimukseen tulevat ehkä myös lasten vanhemmat.

Hän aikoo myös tutkia valtakunnallisia varhaiskasvatussuunnitelmia ja sitä, miten moninaisuus välittyy paikallisiin opetussuunnitelmiin.

Tutkimus liittyy läheisesti Opetus- ja kulttuuriministeriön käynnistämään varhaiskasvatuksen sekä perusopetuksen laadun ja tasa-arvon kehittämisohjelman teemaan vuosille 2020–2022. Ohjelman tarkoituksena on kaventaa ja ennaltaehkäistä sosioekonomisesta taustasta, maahanmuuttajataustasta tai sukupuolesta johtuvia oppimiseroja. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

kontrolli on tiukka. Pinnan alla kuitenkin kytee, hän kertoo.

Taloudellinen eriarvoisuus ongelmana

Singaporessa eriarvoisuus kouluissa kumpuaa Heidi Layneen mukaan ennen kaikkea jyrkästä taloudellisesta eriarvoisuudesta.

Hän kertoo, että koska varhaiskasvatuksen lähtökohta Singaporessa on yksityinen, jo koulun aloitusvaiheessa lapset ovat hyvin eri asemassa keskenään riippuen perheen taloudellisesta tilanteesta. Toisilla perheillä on ollut varaa laadukkaaseen esiopetukseen, kun taas toisilla ei ole ollut siihen mitään mahdollisuutta.

- Tuloerot vaikuttavat myös usein esimerkiksi siihen, ehtivätkö vanhemmat lukea lapsilleen tai voivatko lapset harrastaa. Vanhemmat kyllä haluaisivat lapsilleen parasta, mutta eivät siihen välttämättä kykene, hän sanoo.

- Toki myös kulttuuriset tekijät vaikuttavat ja esimerkiksi kielten väliset hierarkiat, joista ei puhuta. Niinpä muuta kuin englantia ja mandariinikiinaa osaavat jäävät usein

KOHTALOONSA ALISTUJIA VAI ÄLYKKÄITÄ SOPEUTUJIA?

Tutkimushanke jäljittää pienten kuntien selviytymisstrategioita.

teksti | Salla Nazarenko kuvat | Merja Ojala

Suurin osa Suomen kunnista on tilanteessa, jossa väki vähenee ja vanhenee. Dosentti **Petri Kahilan** tutkimusryhmä Itä-Suomen yliopistossa selvittää kuntien tapoja selvitä tilanteesta.

Tutkimusprojekti ammentaa myös EU-tason hankkeesta, jossa Suomen kuntien tilannetta verrataan seitsemän muun Euroopan maan tilanteeseen.

Suomen 310:sta kunnasta peräti 124:ssä on alle 5000 asukasta. Näistä suurin osa kuuluu kutistuviin ("shrinking") negatiivisen nettomuuton, synnyvyyttä suuremman kuolleisuuden tai näiden molempien takia.

Alue- ja kuntatutkimuskeskus Spatian tutkimusjohtajan Petri Kahilan tutkimusryhmä aikoo käydä läpi pienten kuntien elinvoimastrategiat sekä sen jälkeen tehdä kyselyn ja teemahaastatteluja valikoiduissa kunnissa.

Pienten kuntien strategiat ja luovat ratkaisut -hanke on ristitty PISARAKSI.

Hanke käynnistyi tänä syksynä.

- Tutkimme sitä, miten väestön väheneminen näkyy politiikkaratkaisuisa: ovatko kuntien ratkaisut perinteisiä esimerkiksi asukkaita kuntiinsa houkuttelevia, vai onko pyrkimys pikeminkin tiedostaa tilanne ja sopeutua vallitsevaan tilanteeseen.

Älykkäästä sopeutumisesta Petri Kahila käyttää esimerkkinä Juukaa, jota hän on tutkinut osana EU-rahoitteista ESPON ESCAPE -hanketta. Juuan asukasluku on laskenut 20 viime vuoden aikana tuhannella.

- Siellä tehtiin kylmänviileä ratkaisu: kaikki kyläkoulut suljetaan ja kirkonkylään rakennetaan uusi koulukeskus. Se puolestaan on valmistuessaan liian pieni suhteessa oppilasmäärään. Viiden vuoden kuluksua se kuitenkin on sopiva.

Petri Kahila ei sinänsä pidä "kutistumisen" käsitteestä. Hän puhuu mieluummin englanninkielisestä "smart

shrinkingistä" tai älykkäästä sopeutumisesta. Kunnat ovat keskenään hyvin erilaisia, ja sitä ovat myös nuo sopeutumisjärjestelyt.

- Kyse ei ole antautumisesta tälle kutistumiselle. Esimerkiksi Juuassa edistetään yritystoimintaa, sinne on esimerkiksi palkattu elinkeinosuunnittelija.

Katse on siis tulevassa, mutta faktat myönnetään. Kahilan mukaan taustalla on nuoren kunnanjohtajan **Markus Hirvosen** pitkäjänteinen työ.

- Ei hän näitä saanut yhdessä valtuustokaudessa läpi. Ajattelutavan muuttaminen vaatii aikaa. Ja toki ajatukset täytyy viestiä myös kuntalaisille.

Markus Hirvonen valittiin syyskuussa Pohjois-Karjalan maakuntajohtajaksi. Petri Kahila muistuttaakin, että kunnanjohtajalla on pienten kuntien strategioiden luomisessa suuri merkitys. Kunnanjohtaja on eräänlainen pääministeri.

jatkuu >

jatkun >

Palveluinnovaatiot tärkeitä – julkinen raha ei yksin riitä

Ensi vaiheessa tutkimusryhmä tarkastelee tilastojen perusteella kuntien väestömuutoksia, elinkeinoja ja työllisyyttä, palveluja ja kuntataloutta sekä kuntastrategioita.

Seuraavaksi toteutetaan kuntakysely ja valitaan 5–6 kuntaa lähempään tarkasteluun.

Tutkimuskohteena ovat kuntien innovatiiviset palveluratkaisut: millaisia luovia ratkaisuja kunnissa on tehty, mitä esteitä ja edellytyksiä innovaatioiden käyttöönotolla on ja miten kunnat niitä tukevat ja niistä hyötyvät.

Mitä tarkoittavat palveluinnovaatiot?

Petri Kahila tuo esimerkin jälleen Juuan kunnasta.

- Palveluinnovaatioita on monenlaisia, mutta esimerkiksi Juuassa perustettiin palveluosuuskunta, joka tarjoaa haja-asutusalueella ikäihmisille kotona asumisen tukipalveluja.

Osuuskunnan yhteistyökumppaneita ovat Juuan kunta ja Siun sote – Pohjois-Karjalan sosiaali- ja terveyspalvelujen kuntayhtymä. Aloite osuuskunnan perustamiseen oli yhden aktiivisen henkilön.

Kahilan mukaan erilaisten innovaatioiden vaikeus on juuri tässä: kun sellainen syntyy, kuka sitä jatkaa?

Erityisesti pienissä kunnissa ak-

MONI TEKEE TÖITÄ KAKKOSASUNNOLTAAN, JA MEDIASSA ON VÄLÄYTETTY AJATUKSIA MAALLE- MUUTOSTA TIETOTYÖLÄISTEN UUTENA MEGATRENDINÄ.

tiivisuus voi olla kiinni yhdestä tai kahdesta henkilöstä. Jos he muuttavat pois tai eivät jaksaa työskennellä sen parissa, toiminnan jatkuminen voi olla vaarassa.

Toinen esimerkki on Kahilan mukaan Lapinjärvi Uudellamaalla, jossa palveluinnovaatioita on kehitetty nuorisotyöttömyyden ja pitkäaikais-työttömyyden vähentämiseksi.

Petri Kahila soisi palveluinnovaatioiden lähtevän juuri kuntalaisista itsestään. Esimerkiksi ”monipalvelupisteet” ovat kuuluneet kuntien kehittämisjargoniin vuosikymmeniä, mutta menestystarinoita niistä ei ole tullut.

Kahilan ryhmä aikoo mennä pinta-aa syvemmälle.

- Haluamme selvittää innovaatioiden syntyä, niiden kehittymistä ja omaksumista.

Kahilaa kiinnostaa myös palveluinnovaatioiden kannattavuuden tarkastelu ja onko niitä kehitetty julkisella rahalla. Pahimmillaan innovaatioiden kehittäminen voi päättyä julkisen rahan loppumisen. Palveluinnovaatio tarvitsee liiketoimintasuunnitelman voidakseen jatkua.

Pelastaako pandemia kutistuvat maaseutukylät?

Meneillään oleva pandemia on herättänyt monenlaisia spekulatioita etätöiden tulevaisuudesta. Moni tekee töitä kakkosasunnoltaan, ja mediassa on väläytelty ajatuksia maallemuutosta tietotyöläisten uutena megatrendinä.

Tutkimusjohtaja Petri Kahila ei osta tätä teoriaa.

- Suhtaudun kriittisesti ajatukseseen siitä, että tämä yksittäinen pandemia muuttaisi muuttoliikkeen suuntaa ja johtaisi kutistuvien maaseutukuntien renessanssiin.

Tätä estää jo yksinkertaisesti Suomen demografinen rakenne.

- Suuressa osassa pieniä kuntia kutistumisen syy on nimenomaan kuolleisuuden enemmisyys. Tätä ei muuttoliikkeeseen pysty kompensimaan.

Mahdollisesta muuttoliikkeestä hyötyvät Paraisten, Naantalien, Puumalan ja Sulkavan kaltaiset kunnat, joissa kakkosasuminen on suurta.

- Näin oli jo ennen pandemiaa.

Niin sanottu Nurmijärvi-ilmiö, jossa isojen kaupunkien kyljissä olevat pikkukunnat kasvavat kaupunkien imussa, on toki myös totta.

- Kaikkiaan puhe on hyvin erilaisista kunnista. EU:n laajuudessa ESCAPE-hankkeessa, jossa myös olemme mukana, todetaan että ei pitäisi puhua vain kaupungeista ja maaseudusta vaan siitä, että on eri-

KAHILAN MUKAAN ERILAISTEN INNOVAATIOIDEN VAIKEUS ON JUURI TÄSSÄ: KUN SELLAINEN SYNTYY, KUKA SITÄ JATKAA?

laisia kaupunkeja ja erilaisia maaseutuja. Meilläkin on kaupunkien läheistä maaseutua, ydinmaaseutua ja harvaanasuttua maaseutua.

ESCAPE on rinnakkainen hanke nyt alkavalle PISARA-hankkeelle. ESCAPE-hankkeessa on mukana kahdeksan maata: Suomi, Puola, Unkari, Espanja, Kreikka, Saksa, Bulgaria ja Kroatia. Väestön ikääntymisen megatrendi on totta kaikissa näissä maissa.

- Käsité "shrinking" kehitettiin alun perin kuvaamaan Itä-Saksan tyhjeneviä ja taantuvia kaupunkeja Saksojen yhdistymisen jälkeen. Nyt sitä käytetään kuvailemaan väestöltään väheneviä maaseutualueita ja niiden kehitystä, Kahila selvittää.

Suurin ero Suomen ja muiden tutkittavien EU-maiden välillä on suomalaiskuntien vahva kunnalli-

nen itsehallinto. Kahilan mukaan se, että Suomen kunnat ovat pystyneet kehittämään ja säilyttämään palvelujaan, on mahdollista vahvan perustuslaillisen itsehallinnon ansiosta.

- Itsehallinto sekä verotusoikeus ovat tehneet kunnista itsenäisiä ja saattanut ne myös kilpailuasemaan toisiinsa nähden.

Kahilan mukaan Suomen pienillä kunnilla olisi Euroopasta myös opittavaa.

- Sote-puolen poistuminen kunnilta tulee muuttamaan kertaheitolla suomalaista kunnallista itsehallintoa. Itsenäisyys säilyy, mutta asema heikentyy. Kunnista voi tulla näkymättömiä.

Kuntien tulojen vähentyminen vie Kahilan mukaan Suomen kuntia lähemmäs Euroopan paikallishallinnon tasoa. Tähän olisi hyvä varautua.

Esimerkiksi Espanjassa ja Saksassa alueilla on selkeitä strategioita siihen, miten taantumiskehitykseen voi valmistautua ja millaista politiikkaa sekä tukitoimenpiteitä tarvittaisiin.

- Suomessa ei alueellisella tasolla tällaisia ohjelmia ole. Maakuntaliitosten maakuntaohjelmissa voitaisiin ottaa vahvemmin kantaa alueelliseen erilaistumiseen.

Muita EU-tason oppeja olisivat EU:n hankerahojen parempi hyödyntäminen ja toisaalta vastuunotto yhteisistä asioista.

- Kymmenen vuoden kuluttua kunnissa tulee olemaan keskeistä se, miten ihmiset ottavat itse asioita hoidakseen, Petri Kahila ennakoii. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

KYSY LISÄÄ KUNTAVAALITEEMOISTAMME

Jussi Näri
Toiminnanjohtaja
Kuntien asiantuntijat - Kumula

Jaakko Korpisaari
Neuvottelupäällikkö
Akavan Erityisalat

JULKISTEN PALVELUJEN PERUSTANA ON HYVÄ HALLINTO

Suomalaista julkista hallintoa arvostetaan kansainvälisesti korkealle. Sitä pidetään eri vertailuissa avoimena ja riippumattomana. Hyvä julkinen hallinto on kansalaisten yhdenvertaisen kohtelun edellytys.

Se ei ole syntynyt tyhjästä. Osallistava, avoin ja läpinäkyvä hallinto on meidän kuntiemme asiantuntijoiden huikea taidonnäyte ja tulos.

Se on kykyä saada niukat resurssit riittämään, kykyä tuottaa palveluja sinne missä niitä tarvitaan ja kykyä keksiä ratkaisuja vaikeisiin ongelmiin. Korona-aika on tästä erinomainen esimerkki.

Kuntavaaleissa 2021 hallinto- ja tukipalvelut näyttäytyvät monelle ehdokkaalle helpolta kohteelta säästää. Kyse on kuitenkin henkilöstöstä, joka tekee laskelmat, keksii väistötilat, huolehtii että kadut tulevat auratuiksi, valmistelee päätökset valtuustolle ja järjestää päivystyksen ja päiväkodin. Ja paljon, paljon muuta.

Hallinto ei ole ylimääräinen osa kunnan toimintaa, vaan olennainen osa ja palvelutuotannon peruskivi. Siksi siitä ei pidä säästää.

KUMULA

Akavan Erityisalat

**KANTELUT SISÄLTÄVÄT
KOKO ARJEN. NÄIN EI
TOIVOISI OLEVAN.**

teksti | Marjatta Sihvonen kuvat | Riitta Weijola/Vastavalo ja Merja Ojala

LAIMINLYÖNTEJÄ JA KALTOINKOHTELUA

– miten tästä eteenpäin?

Hoivakriisi avasi lohduttomia näkymiä vanhusten tilanteeseen.

Viime talven julkisessa keskustelussa kyseenalaistettiin hoitotyön etiikkaa ja vaadittiin lisää keinoja ihmisarvoisen ikääntymisen turvaamiseksi. Turun yliopiston uudessa tutkimuksessa todetaan, että ala tarvitsee jatkuvasti lisää osaamista.

Kun omat kykymme ja voimamme hiipuvat, on ammattilaisten tehtävä huolehtia paitsi hyvästä hoidostamme, myös siitä että itsemääräämisoikeutemme säilyy.

- Siihen meidän kaikkien pitää pystyä luottamaan, sanoo hoitotieteen dosentti **Mari Kangasniemi** Turun yliopistosta.

Kangasniemen tutkimusryhmän laaja, itsemääräämisoikeutta ja hoidon laiminlyöntejä hoito- ja palveluasumisessa käsittelevä hanke on loppusuoralla.

Tutkijat paneutuivat itsemääräämisoikeuteen hoidon lähtökohtana kokoamalla aiheesta aiemmin julkaistun tutkimuksen. Hoidon laiminlyöntejä selvitettiin aluehallintovirastoille vuosina 2018 ja 2019 tehdyistä kanteluista.

Puutteet näkyvät hoidon arjessa

Mari Kangasniemi kertoo, että aluehallintovirastojen aineistosta hahmottuu huolestuttava tilanne.

- Kantelut kohdistuivat koko hoidon kirjoon alkaen kaikista arjen toiminnoista aina sairauksien hoitoon. Oireita ei ole tunnistettu, niihin ei ole reagoitu, ja on myös

kanteluita ammattilaisten käyttäytymisestä. Kantelut sisältävät ihmisen koko arjen. Näin ei toivoisi olevan. Tulos on hoidon prosessin kannalta liian kattava.

Kahden vuoden aikana kanteluja tehtiin 317. Vuoden 2019 hoivakriisin aikana kantelujen määrä kaksinkertaistui edelliseen vuoteen verrattuna, ja niitä tehtiin 224. Samaan aikaan hoidossa oli noin 28 000 ikääntynyttä asukasta.

Kangasniemen mukaan on hyvä, että suhteutettuna ikääntyneiden ja palveluasumisen asukkaiden ja henkilökunnan määrään kanteluiden määrä on pieni. Se ei kuitenkaan pienennä ongelman vakavuutta.

- Jokaisella on oikeus ihmisarvoiseen kohteluun. Määrää ei voi vähätellä. Ei mitenkään, Kangasniemi sanoo.

Aiempi tutkimuskaan ei kerro hyvää ikääntyneiden laitoshoidosta. Jo vuonna 2016 tehdyssä Valviran selvityksessä todettiin, että 93 prosenttia ympärivuorokautisen hoidon työntekijöistä oli nähnyt vanhusten kaltoinkohtelua.

- Olennaista on, että nyt tutkimassamme aineistossa on hyvin vähän työntekijöiden tekemiä kanteluja. Aiempi tutkimuskin osoittaa, että he pelkäävät oman työnsä puolesta. Viime vuoden aikanahan näimme tapauksia, joissa työntekijät toivat ongelmat esiin omilla kasvoillaan ja seuraukset voivat olla hyvin rajuja, Kangasniemi toteaa.

jatkun >

jatkuu >

Yli 35 prosentissa kanteluista taustalla oli jo aikaisempi kantelu.

- Se on minusta pysäyttävä viesti, Kangasniemi painottaa.

Kantelijat toivovat muutosta rakenteisiin

Miten hoivakriisistä päästään eteenpäin?

Synkästä aineistostaan huolimatta Mari Kangasniemi näkee mahdollisuuksia yhteiskunnalliseen muutokseen.

Kanteluprosessia ja sen tuomaa tietoa tarvitaan jatkossakin oikeuksien turvaamiseen. Tärkeintä on, että kanteluiden käynnistämät toimet vaikuttavat kaikkeen ikääntyneiden hoitoon, eivätkä jää vain reagoinniksi yksittäistapauksiin. Saman tarpeen tuovat kantelijatkin esiin.

Kanteluissa 45 prosentissa toivottiin muutosta osastotasolla, 39 prosentissa hoidettavan henkilökohdalla tasolla ja 12 prosentissa koko ikääntyneiden hoidossa.

- On iso asia, että 45 prosenttia kantelijoista toivoo muutosta osastotasolla. Nähdään, että kyse on rakenteellisesta ongelmasta.

Toimia tarvitaan kaikille tasoille

Tutkijoiden keskeinen viesti on, että hoivaa on parannettava kaikilla tasoilla, alkaen työntekijöistä ulottuen kansalliseen valvontaan.

Tarvitaan sekä ennakoitua valvontaa että ennakoimatonta eli ulkopuolisia tarkastuksia.

Valvonta kuitenkin alkaa omasta yksiköstä, jossa on turvattava resurssit hoidon laiminlyönnin riskien tunnistamiseen ja sen suunnitteluun, miten riskeihin puututaan ja miten niitä seurataan.

- Ei voida jäädä siihen, että olisi vain valvonnan tehtävä puuttua asioihin reaktiivisesti, mutta myöskään työntekijät eivät voi yksin hoitaa kokonaisuutta, Mari Kangasniemi sanoo ja jatkaa:

- Kaikkien tasojen tulee toimia yhdessä. Myös kunnan palveluntarjoajien ja ostajien tulee tunnistaa omat

epäkohdat ja riskit. On huomioitava se, miten ikääntyneitä arvostetaan ja hoidetaanko heidän asioitaan eettisten periaatteiden mukaisesti.

Erityisesti Kangasniemi korostaa osaavan henkilökunnan varmistamista ja vahvistamista. Henkilökunnalla on oltava sekä ammatilliset että toiminnalliset resurssit hoitaa, ja johdolla keinot tukea ja luoda olosuhteet, missä hyvä hoito voi toteutua.

KUKA?

Mari Kangasniemi

on Turun yliopiston hoitotieteen dosentti.

Kangasniemen tutkimus keskittyy hoitotyön ja terveydenhuollon etiikkaan, ja hän työskentelee alan kansallisissa ja kansainvälisissä tutkimusryhmissä.

- IKÄÄNTYNEIDEN HOIDON PARANTAMINEN ON ASIA, JOTA EI VOI MILLÄÄN SYYYLLÄ SIIRTÄÄ SYRJÄÄN. SILLE EI LÖYDY VOITTAVAA VASTUSTAJAA.

- Ikääntyneet ovat usein monisairaita, käyttävät useita lääkkeitä, ja näiden kerrannaisvaikutukset arjessa edellyttävät erityisosaamista, jota ei voida niputtaa esimerkiksi taloustyöhön. Se on huomioitava, kun lasketaan henkilöstömitoitusta.

Kangasniemi tarkentaa, ettei kyse ole siitä, että alalta puuttuisi osajia vaan siitä, että ala tarvitsee koko ajan enemmän.

- Tarvitsemme tulevaisuudessa lisää työntekijöitä ja johtajia, koska tarve kasvaa koko ajan.

Kunnat käännekohdassa

Mari Kangasniemi antaa vielä konkreettisen esimerkin, miten ikääntyvän itsemääräämisoikeutta turvataan arjen hoitotyössä: suojaamalla oikeutta omiin päätöksiin, toimimalla asioiden ajajana, kunnioittamalla toiveita ja antamalla mahdollisuuksia.

- Vaikka ikääntyminen kaventaa mahdollisuutta toteuttaa omaa itsemääräämisoikeutta, ja lopuksi voin enää päättää, laitanko silmälasit päähän vai ei, hoidon tehtävä on turvata se mahdollisuus.

Kangasniemi toteaa, että asiat eivät ole uusia. Samaa tietoa ja keinoja on lähestytty aiemmin lukuisilla tutkimuksilla. Hyvä asia on, että asiasta keskustellaan viimein vakavasti. Myös koronan aikana ikääntyneiden vaikea tilanne on tullut hyvin näkyväksi.

Koronakriisissä painiville kunnille tutkijan viesti onkin selvä.

- Ikääntyneiden hoidon parantaminen on asia, jota ei voi millään syyllä siirtää syrjään. Sille ei löydy voittavaa vastustajaa, Mari Kangasniemi tiivistää.

Kunnallisalan kehittämissäätiön rahoittama tutkimus *Ikääntyneiden ihmisarvoinen hoito – Itsemääräämisoikeus ja hoidon laiminlyönnit hoito- ja palveluasumisessa* julkaistaan suomeksi ensi vuoden alussa. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

Ulkoiset tarkastukset ja laadun arviointi tukevat hoivan kehittämistä

Ratkaisuja ikääntyneiden hoivan epäkohtiin on etsitty pitkään, mutta palaako luottamus siihen, että meitä arvostetaan ja hoidaan hyvin sitten, kun vanhenemme?

Turun yliopiston monitieteisessä tutkimusryhmässä hoivan tulevaisuutta ovat työstäneet myös terveystieteiden tohtori, potilasturvallisuuskoordinaattori **Minna Ylönen** ja filosofian yliopistonlehtori **Helena Siipi**.

Minna Ylönen mukaan omavalvonta on potilasturvallisuuden näkökulmasta tärkeää, mutta sen lisäksi käyttöön tulisi ottaa myös ulkoiset laadun arvioinnit. Muistutuksista, kanteluista ja asiakaspalautteesta saadun tiedon systemaattinen hyödyntäminen on tärkeää, ja Ylönen kannustaakin ottamaan sen keskeiseksi osaksi tiedolla johtamista.

- Asiakkaiden on myös saatava tietoa siitä, miten toimintaa on konkreettisesti kehitetty heidän antamansa palautteen perusteella. Asiakas- ja omaisraadit, tiedotteet ja keskustelut voisivat toimia tässä välineinä, Minna Ylönen ehdottaa.

Helena Siipi painottaa, että luottamus on helppo menettää. Poikkeaminen odotetusta ja sovitusta riittää tuhoamaan sen. Uudelleen rakentaminen edellyttää varmuutta siitä, että ikävä tapahtuma ei toistu. Luottamuksen rikkoneen osapuolen on myönnettävä syyllisyytensä ja kerrottava, miten toimii jatkossa.

- Tämän lisäksi saatetaan ainakin aluksi tarvita ulkoista valvontaa. Mahdollisuus valituksiin palvelee tätä ulkoisen valvonnan vaihtoehtoa. Luottamus ei palaudu hetkessä. Se on kuitenkin mahdollista palauttaa pitkällä aikavälillä, jos alan toimijat jatkossa toimivat hyvin, Helena Siipi toteaa.

KUNTAVAALIT

- AURINGONLASKUN VAI TULEVAISUUDEN FOORUMI?

Puolueet vakuuttelevat, että kevään 2021 kuntavaalien ehdokashankinta sujuu hyvin ja kuntavaikuttaminen kiinnostaa. Tutkitut vaalitrendit puhuvat tätä vastaan. Totuus lienee jossakin puolivälissä.

Huhtikuun 2021 kuntavaalien ehdokashankinta on puolueilla jo täydessä vauhdissa.

Keskustan puoluesihteerin **Riikka Pirkkalaisen** mukaan puolue aloitti ehdokaiden etsimisen aiemmin kuin koskaan ja linjaus tuottaa tulosta: ehdolla on tätä kirjoitettaessa useita satoja ihmisiä enemmän kuin vastaavaan aikaan vuoden 2017 vaalien alla.

Perussuomalaisten puoluesihteerin **Simo Grönroos** on samaa mieltä. Haastatteluhetkellä marraskuun alussa perussuomalaisilla oli 2 600 ehdokasta koossa, mikä oli eniten kaikista puolueista. Tavoite on yli 6 000:ssä. Perussuomalaiset myös haluavat nousta suurimmaksi puolueeksi Suomen kunnissa.

Ripeää ehdokashankintaa vakuuttelevat myös muut puolueet. Vihreiden puoluesihteerin **Veli Liikasen** mukaan vuoden 2017 vaaleissa vihreillä oli ennätykselliset 2 600 ehdokasta ja nyt pyritään uuteen ennätykseen. Ehdokaiden löytäminenkin ei ole vaikeaa:

Ihmiset lähtevät ehdolle, koska tunnistavat arvot omikseen.

SDP:n järjestöpäällikkö **Jenny Suominen** kertoo puolueen olevan jäsenhankinnassa yhtä pitkällä kuin 2017, mutta myöntää että työtä se teettää.

- EHKÄ SE ON KULTTUURINEN JUTTU, ETTÄ KYNNS KYSYÄ UUSIA IHMISIÄ ON AIKA KORKEALLA. EI HALUTA TYRKYTTÄÄ.

- Meillä panostetaan ehdokashankinnan laatuun. Enkä sanoisi, että se on helppoa, paljon siinä työtä tehdään paikallisesti. Ehkä se on kulttuurinen juttu, että kynns kysyä uusia ihmisiä on aika korkealla. Ei haluta tyrkyttää.

SDP:n ehdokasasettelun kruununjalokivi lienee pääministeri **Sanna Marin**, joka on jo ilmoittanut lähtevänsä ehdolle Tampereella. Myös muut suuret puolueet ilmoittavat viime vaalien veturien olevan jo mukana: ministereistä ainakin **Li Anderson**; suurin osa vihreiden, kokoomuksen ja perussuomalaisten eduskuntaryhmästä, demareista Sanna Marinin lisäksi muun muassa **Timo Harakka**, ja **Krista Kiuru** sekä keskustan näkyvistä kuntopoliitikoista ainakin **Hanna Kosonen** Savonlinnasta, **Liisa Ansala** Rovaniemeltä ja **Pasi Kivisaari** Seinäjoelta.

Kokoomuksen kuntavaalipäällikkö **Antti Ahonen** kertoo, että tällä hetkellä ehdokkaita on lupautunut 2 000. Viime vaaleissa koko ehdokasmäärä oli runsaat 5 700. Ahosen mukaan listoja on muodostumassa myös sellaisiin kuntiin, joissa ei aiemmin kokoomuksen listaa ollut.

Helsingin pormestari **Jan Vapaavuori** kertoi 8. marraskuuta Helsingin Sanomien haastattelussa, ettei ole enää ehdolla jatkokoon. Asiantuntijat spekuloiivat asian vaikutuksella kokoomuksen kuntavaalikampanjaan.

Kuntavaalipäällikkö Antti Ahosta tilanne ei huoleta. Hän uskoo, että Vapaavuoren suosio kanavoituu eteenpäin ja kokoomus pysyy Helsingin suurimpana puolueena.

Timo Soini sai viime vaaleissa kotikau-pungissaan Espoossa toiseksi eniten ääniä kokoomuksen **Kai Mykkäsen** jälkeen. Sen jälkeen perussuomalaiset jakaantui ja Soini sanoi jättäytyvänsä pois politiikasta. *jatkun >*

jatkuu >

Kysyttäessä mahdollisesta kuntavaaliehdokkuudesta Soini vastaa sähköpostitse soinimaisesti:

”Lopullinen päätös on tekemättä. Järki käskee lopettamaan, tunne pitää mahdollisuutta auki.”

Trendit vastaan todellisuus?

Kuntavaalit toimintakenttänä ovat vuosien mittaan muuttuneet siinä, missä kunnatkin. Kuntien määrän vähentyessä myös kuntavaaliehdokaiden määrä on vähentynyt.

Vaalitutkijat **Sami Borg** ja **Sari Pikkala** kirjoittavat Kuntavaalitrendit-tutkimuksessaan, että voidaan puhua jo ehdokasmäärien romahduksesta. Ehdokasmäärä laski vuodesta 2012 vuoteen 2017 vihreitä ja kristillisdemokraatteja lukuunottamatta kaikilla puolueilla. Erityisen suuri puto-

tus on ollut vasemmistoliitolla.

Vasemmistoliiton kunta politiikan ja järjestötoiminnan asiantuntija **Antti Saarelainen** myöntää, että puolueen kunta politiikoissa tapahtuu sukupolvenvaihdosta, mutta kertoo samalla, että ehdokaslistat ovat täyttymässä hyvin.

- On myös muistettava, että puolueen jäsenmäärä kasvaa koko ajan. Syyskuussa saimme ennätysmäärän uusia jäseniä. Se mitä luultavimmin vaikuttaa myös ehdokasmääriin.

Tutkittu trendi on kuitenkin, että kansalaiset etäännyvät puolueiden järjestötoiminnasta.

Toisaalta muun muassa KAKSin kyselyyn vuonna 2018 vastanneista kansalaisista yli 20 prosenttia oli ainakin teoriassa valmiita lähtemään ehdolle. Tämä luku on noussut sel-

VOIDAAN PUHUA JO EHDOKASMÄÄRIEN ROMAHDUKSESTA.

västi vuodesta 2011, jolloin vastaava kysely tehtiin viimeksi.

Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin dosentin **Hanna Wassin** mukaan luku on hämmästyttävän korkea.

Tutkijat ovatkin puolueaktiiveja skeptisempiä, mitä tulee kuntavaalien kiinnostavuuteen.

- Sellaisia ihmisiä on yhä vähemmän, jotka istuvat kunnanvaltuustossa monta kautta, muistuttaa politiikan tutkija ja yliopistonlehtori Sami Borg Tampereen yliopistosta.

Kuntavaaliehdokkuus ei ole huurossa. Borg myös muistuttaa, että puolueet ovat ehdokasasetteluineen harvinaisen varhain liikkeellä, ja haluavat tilanteen näyttävän hyvältä.

- Tottakai, kun soitat puoluetoi-
mistoon, he sanovat että ehdokasasettelu sujuu. Se on puolueille myös imago kysymys, Borg sanoo.

Hanna Wassin mielestä kuntavaaliehdokkuus vaatii kansalaiselta paljon.

- Varsinkin isoissa kunnissa kampanjointi ei ole kivaa puuhaa. Siinä on taloudellisia riskejä ja oman agendan esiin tuominen ei ole helppoa. Siihen pitää olla melkoinen palo.

Wass muistuttaa, että pienemmissä kunnissa tilanne on toinen: vaikutusmahdollisuudet ovat konkreettisempia ja läpipääsy ja kampanjointi yksinkertaisempaa.

Mutta helppoa kuntavaikuttaminen ei ole.

- Joudut istumaan illat pitkät kokouksissa ja deliberaation taso ei ehkä aina ole päätä huimaavaa, Wass muotoilee.

Wassin mukaan kuntavaaleissa tärkeää on saada tasapuoliset listat. Kuntakenttä on moninainen, ja puolueilla on tarve tuoda esiin tätä moninaisuutta.

Sami Borg

Hanna Wass

MITÄ PUOLUEILLA ON TARJOTA EHDOKKAILLE?

- Kysymys kuuluukin, mitä puolueilla on tarjota ehdokkaille? Läheskään kaikilla ei ole edes mitään tuki-infraa.

Maakuntauudistus ei vähennä kuntavaali-intoa

Tutkijoiden epäilyt eivät puolueissa näy. Edes tuleva maakuntauudistus ei puolueiden mielestä vähennä kuntavaalien kiinnostavuutta.

Vihreiden puoluesihteerä Veli Liikanen muistuttaa, että viime vaalien alla silloinen maakuntauudistus oli täsmälleen samassa tilassa kuin nyt.

- Tilanne ei ole uusi. Lisäksi kunnilla on edelleen paljon päätösvaltaa tärkeissä asioissa kuten kaavoituksessa ja koulutuksessa. En usko, että sote-uudistus hillitsee kiinnostusta lähteä ehdolle.

Kokoomuksen kuntavaalipäällikkö Antti Ahonen sanoo puolueen käyttävän maakuntauudistusta suorastaan ehdokasrekrytoinnissa:

- Maakuntauudistus on tulos ja samalla kuntien talousnäkymät ovat heikoimmat vuosikymmeniin. Kokoomus mielletään tiukan talou-

denpidon, **Sauli Niinistön** ja **Iiro Viinasen** puolueena. Tässä haastavassa ja merkittävässä murrosvaiheessa tarvitaan kykyä tehdä vaikeita päätöksiä.

Myös keskustan puoluesihteerä Riikka Pirkkalainen kokee, että maakuntavaalit ovat pikemminkin innostaneet ihmisiä ehdolle kuntavaaleihin.

- Sote-uudistuksen valmistuminen vapauttaa kuntapäätäjät kehittämään kuntien elinvoimaa ja esimerkiksi sivistyspalveluita. Se on koettu innostavana, Pirkkalainen kertoo sähköpostitse.

Tulevaisuudessa näemme ehkä poliittikkoja, jotka ovat luottamustehtävissä niin kunnissa, maakunnissa kuin eduskunnassa.

Yksi ihminen ei kuitenkaan kaikkien repeä. Uhkaako multitaskaaminen demokratiaa?

Vaalitutkija Sami Borg ei ole ilmiöstä huolissaan. Vastaus olisi läpinäkyvyys.

- Monet päällekkäiset luottamustehtävät eivät mielestäni ole ongelma, kun puhutaan ehdolle asettautumisesta. Puolueet tarvitsevat kaikkiin vaaleihin näkyvimpiä ehdokkaita. Tärkeintä olisi tehdä läpinäkyväksi se, mihin kaikkiin luottamustehtäviin henkilö on ehdolla.

Häirintä vaalien riskinä

Pandemiatilanne aiheuttanee sen, että jo nyt pitkälti verkossa tehtävä kampanjointi saattaa siirtyä sinne yhä enemmän.

Digitaalinen kampanjointi puolestaan mahdollistaa häirinnän.

Dosentti Hanna Wassin mukaan

JOS VAIN TEFLONISET IHMISET LÄHTEVÄT EHDOLLE, ONKO SE HYVÄÄ EDUSTAVUUTTA?

lisääntynyt häirintä voi vaikuttaa jo demokratiaan sitä kautta, kuka ylipäätään uskaltaa lähteä ehdolle. Jos kaikki menneet virheet, yksityiselämä ja some-päivitykset repostellaan, jäljelle jää enää ihmisiä, joista ei löydy mitään.

- Jos vain tefloniset ihmiset lähtevät ehdolle, onko se hyvää edustavuutta? kysyy Wass.

Ongelmatonta ei ole häirinnän suitsiminenkaan. Wass kirjoittaa yhdessä **Veikko Isotalon** ja **Jarno Limnellin** kanssa oikeusministeriön *Ehdokkaat vaalikentillä* -tutkimuksessa, että häirintään varautuminen voi johtaa yhä uusiin rajoituksiin vaalikampanjoinnissa, jolloin demokraattinen järjestelmä alkaa syödä oikeutustaan sisältäpäin.

Häirinnältä pitäisikin tutkijoiden mukaan varautua itsesääntelyn kautta lainsäädännöllisten keinojen sijaan.

Puolueet perussuomalaisia lukuun ottamatta ovat vaalihäirinnästä huolissaan. Vihreiden ja vasemmistoliiton kuntavaalivastaavat kertovat, että häirintä koskee eniten nuoria naisia ja vähemmistöihin kuuluvia ehdokkaita.

Puolueilla on myös ohjeet häirintään varautumiseen. SDP:n järjestöpäällikkö Jenny Suominen kertoo puolueen pitävän aiheesta työpajoja järjestöpäivillään.

- Tämä on hankala kysymys. Samalla, kun pyydät aktiivisia ihmisiä mukaan, sinun on kerrottava heille, että voit ehdokkaana joutua vihapuheen kohteeksi.

Kokoomuksen kuntavaalipäällikkö Antti Ahosen mukaan puolueen koulutuksissa korostetaan käytöstapoja ja asiallisuutta sekä vanhaa sääntöä siitä, että kun provosoidaan, ei provosoiduta.

- Kritiikkiä tulee ja suurin osa on asiallista. Mutta jos lakia rikotaan esimerkiksi kunnianloukkauksella, kynnyksen viedä asia eteenpäin pitää olla matala. •

teksti | Eeva-Liisa Hynynen kuva | Merja Ojala

Emeritusprofessori Pentti Meklin:

TALOUDEN ISO KOKONAISKUVA KESKUSTELUUN - NÄKÖKULMA 2030-LUVULLE

Väittely siitä, mitä valtion kuuluu kunnille kompensoida, ei pelasta julkista taloutta eikä siis kuntiakaan.

Kevään 2021 kuntavaalien alla keskustellaan jälleen kuntataloudesta, jonka näkymät ovat sumuisemmat kuin ehkä koskaan aiemmin.

Vanha jargon ei nyt auta.

Jos edetään totuttua rataa, se menee näin: puoluejohtajat laittavat televisiostudioon saapuessaan kuntahatut päähänsä ja hallituspuolueiden kuntahattulaiset lupaavat kompensoida kuntatalouden kaikki menetykset sekä saada sote-uudistuksen valmiiksi.

Opposition kuntahattulaisten mukaan jokseenkin kaikki hallituksen toimet johtavat tuhon tielle.

Television ääressä kansalaiset miettivät, mikä tästä mahtaa olla totta.

Kuntatalouden emeritusprofessori **Pentti Meklin** arvioi, että tuhon tielle joudutaan, jos vuodesta toiseen jatketaan kunta-valtio-suhteeseen liittyvää väittelyä ikään kuin kumminkin rahat tulisivat eri pusseista.

- Eiväthän ne tule. Sama kansalainen – veronmaksaja – maksaa tämän systeemin ja nyt julkistaloutta pitäisi tarkastella kokonaisuutena tästä tulokulmasta, Meklin korostaa.

Pentti Meklin sanoo olevansa huolissaan Suomen huonosta talouskasvusta. Kasvu toisi lisää verotuloja ja työtä, mutta nyt systeemi sakkaa, vaikka Euroopan keskuspankki on työntänyt rahaa markkinoille ennätysmäärän pitääkseen talouden rattaat pyörimässä koro-

nakriisinkin aikana.

Suomen talouskasvu on ollut pitkään hidasta ja Meklin muistuttaa, että noin 100 miljardia euroa lepää kansalaisten pankkitileillä.

- Osa heistä käyttää tileilleen jäävää rahaa sijoittamalla esimerkiksi osakkeisiin. Suomalaisten sijoitustoiminta on lisääntynyt nopeasti. Pörssikaupasta ei kuitenkaan kerry suuria summia julkistalouteen, eikä se lisää kansalaisten kulutusta, joka loisi kasvua ja työpaikkoja, Meklin toteaa.

Samanaikaisesti iso joukko ihmisiä elää köyhyysrajalla, eivätkä rahat riitä arkimenoihin.

Professori tähdentää, että Suomen ongelma on, että menot kasvavat nopeammin kuin bruttokansantuote, mutta tulot ovat kiinni talouskasvusta. Tämän epäsuhdan kanssa nyt elämme.

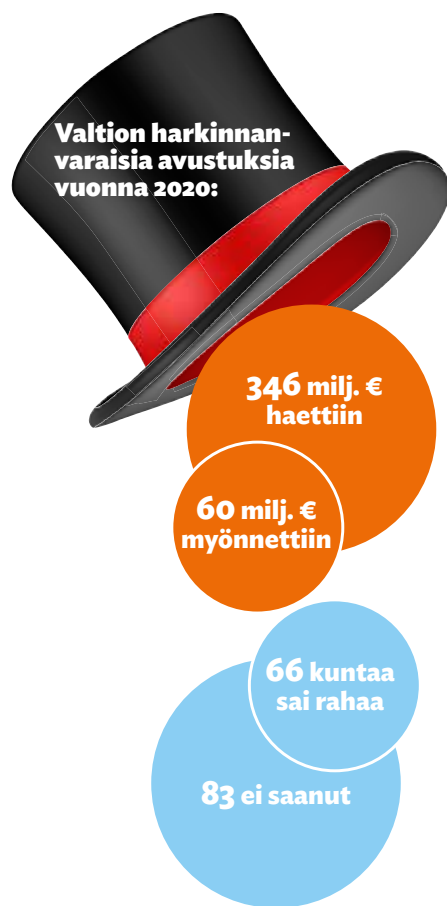
- Suuret trenditkin käyvät talouskasvua vastaan. Kuluttaminen ei näytä kiinnostavan nuoria aikuisia. Tähän matalaan kuluttamiseen kannustaa myös ilmastonmuutoksen torjunta, Meklin listaa.

Ja nyt päästään asian ytimeen: valtion kassaan verotuloa kertyy eniten juuri kulutusveroista eli arvonlisäveroista. Tälle vuodelle on arvioitu vajaan 20 miljardin euron kertymää.

- Jos talous ei lähde kasvuun ja kuluttaminen ei lisäännä, on paikallaan kysyä, millä julkisen talous rahoitetaan, Meklin pohtii.

jatkuu >

**VALTION KASSAAN
VEROTULOJA KERTYY
ENITEN JUURI KULUTUS-
VEROISTA ELI ARVON-
LISÄVEROISTA.**

- SAMA KANSALAINEN MAKSAA KUNNALLISVEROA KUNTALAISENA, ARVONLISÄVEROA KULUTTAJANA SEKÄ SUOMEN KANSALAISENA.

jatkuu >

Professorin mukaan kunta-valtio-keskustelussa häivytetään keskeisin fakta: sama veronmaksaja maksaa kai-

- Sama kansalainen maksaa kunnallisveroa kuntalaisena, arvonlisäveroa kuluttajana sekä Suomen kansalaisena - ja lisäksi muita valtionveroja. Edelleen hän maksaa kotimarkkinoiden yritysten yritysveroja tuotteiden hinnoissa, Meklin luettelee.

Ja lisää olisi tulossa: sote-uudistuksessa sote-menojen rahoittamista kaavaillaan hoidettavaksi maakuntaverotuksella, joka otettaisiin käyttöön vuonna 2026.

Myös Euroopan unioni kaavailee veroluonteisia maksuja jäsenvaltioidensa kansalaisten kustannettavaksi.

- Nämä tosiasiat hämärtyvät siinä keskustelussa, jossa väännetään valtion kunnille kompensoimista euroista.

Pentti Meklin sanoo, että sote-uudistuksen rahoittamiseksi maakuntaveron on ajatustasolla hyvä: maakunnilla olisi menotalouden lisäksi mahdollisuus itse hallita myös tulotaloutta.

- Itsehallinnon idean kannalta malli on toimiva. Voi kuitenkin olla, että julkisen talouden kokonaishallinta pysyisi paremmin käsissä, jos valtio rahoittaisi sote-alueet, Meklin sanoo.

Kuntavaalien alla professori haluaisi kuulla pohdintaa julkistalouden kokonaisuudesta.

- Nyt pitäisi katsoa julkista taloutta eteenpäin reilusti 2030-luvulle asti. Yksi vaalikausi ei riitä.

Kunta-valtio-kompensaatiokeskustelu on juurtunut Suomessa niin syvästi, että joissakin aiemmissa sote-uudistummalleissa kunnat vaativat jopa sote-maakunnille siirrettäväksi kaavailtujen sote-kiinteistöjen korvaamista. Näin veronmaksajat olisivat maksaneet kiinteistöt jo toiseen kertaan.

Koronapandemia pitää meitä toistaiseksi vielä otteessaan. Esimerkik-

si matkailu- ja kulttuurialan yritykset ovat poikkeuksellisen kovilla, emmekä vielä tiedä, millaisena Suomi tulee pandemian ja poikkeusolojen jälkeen "ulos".

Juuri siksi Pentti Meklin toivoo, että talouden isoa kuvaa tarkasteltaisiin nyt riittävän pitkällä aikavälillä. Jos talous ei lähde kasvuun ja jos kulutustottumuksemme muuttuvatkin pysyvämmiin, hyvinvointipalvelujen rahoituskonetta on säädettävä tuntu-

vasti.

- Kuntataloutta ei voi perustaa valtion jatkuville kompensaatioille, Meklin sanoo ja ennakoii, että huhtikuun 2021 kuntavaaleissa valittavat kuntapäättäjät joutuvat tottumaan toisenlaiseen keskusteluun kuin tähän asti on käyty.

Pentti Meklin muistuttaa päättäjiä realiteeteista: elinvoimaisen kunnan edellytys on se, että kunnassa syntyy lapsia. Sen eteen kuntien pitäisi tehdä työtä.

Toinen iso asia on tehdä päätöksiä siinä vaiheessa, kun ei olla vielä pakon edessä.

Kolmas Meklinin huomioista on kuntien kannalta kipein.

- Tässä järjestelmässä kaikki eivät voi olla aina hyötyjiä. Kuntien päätöksenteossa on opittava sietämään sitä, että joskus jotkut myös häviävät ja silti näitä päätöksiä pitää voida tehdä.

Pentti Meklin arvioi, että ajatteluumme on sisäänrakennettu "kompensaatiokriteeri". Kukaan ei saisi hävitä - ja voittajien pitäisi tasoittaa tappiot. Ajatus on kaunis.

- Jos Suomen talous ei lähde kasvuun, eikä kulutuksen kautta synny työpaikkoja, on hyvä näin ennalta pohdita, millä rahalla kuntataloutta sitten kompensoidaan, professori sanoo.

Vaalistudiossa professori haluaisi nähdä puoluejohtajilla julkistalouden hattuja. •

Marek Sabogal

Sisko Savonlahti
kirjailija

Rakkaudesta infraan

Olin kerran treffeillä miehen kanssa, joka kertoi työskentelevänsä Pisararadan parissa. Kun treffit olivat ohi, menin kävelyllä ystäväni kanssa. Hän halusi kuulla, minkälaisen miehen olin tavannut. Olinko löytänyt tulevan aviomieheni?

"Mies työskentelee Pisararadan parissa", kerroin ystävälleni.

"Ai jaa", ystäväni vastasi kiinnostuneena.

"Mikä se Pisararata oikein on?" kysyin.

Ystäväni on uutistoimittaja. Hän seuraa maailmanmenoa työkseen. Ystäväni sanoi:

"Pisararadan ideana on, että valtaosa lähijunista ajaa Helsingin keskustan läpi tunnelissa. Pisararata on Helsingin keskustan alle suunniteltu lähijunien kaupunkiratalenkki. Pisaran mallinen rata alkaa Pasilasta ja kiertää 8 km pääosin tunnelissa Töölön, Helsingin keskustan ja Hakaniemen kautta takaisin Pasilaan."

No, ei nyt kai. Ei ystäväni noin sanonut – tuo oli suora lainaus Väyläviraston nettisivuilta. Oikeasti ystäväni sanoi:

"Miten on mahdollista, ettet ole koskaan kuullut Pisararadasta?!"

Keskustelumme tuli pitkästä aikaa mieleeni, kun sain pyynnön kirjoittaa Polemiikki-julkaisuun "vapaasta aiheesta, joka jollain tavalla liippaa kaupungeja ja kuntia ja/tai niiden järjestämisvastuulla olevia tehtäviä".

Käännyin jälleen uutistoimittajaystäväni puoleen.

"Mikä oikeastaan on kunta?" kysyin häneltä. "Ja mitä tehtäviä kunnalla on?"

Ystäväni vastasi, että ensinnäkään ei ole hänen tehtävänsä ideoida minun kolumnejani, ja toiseksi, että tajusinpa sitä tai en, käytän minäkin käytän jatkuvasti kunnan palveluita.

Googlasin kunnan tehtävät. Selvisi, että ystäväni oli oikeassa. Viimeksi tänään mietin sitä, miksi kotini sisäpihan pahvinkeräyspiste on viikonlopun jäljiltä niin täynnä. Eilen ajattelin, että minun tulee palauttaa pian kirjastoon kirjat, jotka sieltä viimeksi lainasin. Kaksi viikkoa sitten kävin koronatestissä. (Tulos: negatiivinen.)

Elämässä voi näköjään päästä yllättävän pitkälle, vaikkei tietäisikään juuri mitään kaupungista ja kunnista ja /tai niiden järjestämisvastuulla olevista tehtävistä. Ja toisaalta taas, ehkä olisin kuullut Pisaradasta, jos se olisi A) joskus valmistunut tai B) jos Kaarina Hazard ja Mikko Roiha olisivat kiertäneet Pisararadaksi kaavailtua aluetta selfie-tikkujen kanssa ja kuvanneet Liikenne- ja viestintäministeriölle aiheesta 50 000 euroa maksanutta Youtube-videosarjaa.

Entä mitä tapahtui minulle ja Pisararata-miehelle? Ei paljon! Hän oli valmis lähtemään treffeiltämme jo ennen kuin olin saanut kivennäisveteni juotua. Mutta kuten sanottu, siitä on jo aikaa. Olen antanut hänelle anteeksi.

teksti | Maria Markus kuvat | Kuntaliitto

SINI SALLINEN HALUAA 'TÖRMÄYTTÄÄ' TUTKIJAT JA KUNTAPÄÄTTÄJÄT

Hallintotieteiden tohtori Sini Sallinen teki uraloikan lakien ja säädösten tutkimuksen parista kehittämistyöhön.

Kuntaliiton kuntakehitys- ja tutkimusjohtaja, HTT **Sini Sallinen** kutsuu itseään kuntageneralistiksi. Vaikka hän teki vuonna 2007 väitöskirjansa kuntien vapaaehtoisten tehtävien oikeudellisista reunaehdoista ja työskenteli uransa ensimmäisen vaiheen tutkijana Tampereen yliopistossa, nyt hän tekee oikeastaan kaikkea muuta kuin tutkii lakipykälää.

- Olen työskennellyt kymmenisen vuotta kuntakehittämisen parissa. Teemat, joiden ympärille työni tiivistyy, ovat kuntademokratia, kuntajohtaminen ja kestävä kehitys, Sallinen sanoo.

Hän toimii tiiviissä yhteistyössä kuntien luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden sekä muiden kehittäjätahojen, tutkimuslaitosten ja ministeriöiden kanssa. Hän sparraa kuntia, luo yhteistyöverkostoja, törmäyttää eri toimijoita ja toimii mukana valtakunnallisissa hankkeissa ja työryhmissä.

- Ideoiminen ja uudistaminen on intohimoni. Ihmisten kanssa tekeminen ja ihmisten kohtaaminen tuovat valtavasti energiaa työpäiviini.

Väitöskirjan tekemistä hän ei kuitenkaan missään tapauksessa kadu. Sen lisäksi, että suuren itsenäisen prosessin toteuttaminen lisäsi itsetuottamusta, kykyä tarkastella asioita monesta eri näkökulmasta sekä jäsentää asioita ja integroida niitä toisiinsa, kunnan oikeudellisten raamien tunteminen antaa hänen mielestään vahvan pohjan kehittämistyöhön kunta-alalla.

- En ole siis täysin juristi. Koen kuitenkin, että pystyn aika hyvin liikkumaan juridiikan sekä johtamisen ja kehittämisen rajapinnoilla ja yhdistämään näitä näkökulmia toisiinsa, hän pohtii.

Sallisen pääaine yliopistossa oli kunnallisoikeus. Opintojensa aikana hän huomasi, että vaikka kunnan vapaaehtoiset tehtävät, kuten elinkeinopolitiikka, muodostavat yhden kuntien itsehallinnon peruskivistä, aihetta ei ollut aiemmin juuri tutkittu oikeudellisesta näkökulmasta. Niinpä hän päätti ottaa asian tutkittavakseen.

- Tuohon aikaan keskusteltiin aika pitkälti vain elinkeinopolitiikasta ja siitä, miten kunnat voivat suoraan tukea yrityksiä taloudellisesti. Omat mutkansa keskusteluun toivat EU-säädökset, joiden suhteen kunnilla oli ehkä vähän epäselvyyksiä, hän kertoo.

- Käytännössä tutkin siis sitä, mi-

tä kunta saa tehdä tai ei saa tehdä edistääkseen alueensa elinkeinotoimintaa.

Nyt, pari vuosikymmentä myöhemmin, puhutaan laajemmas- ta kokonaisuudesta: kunnan alueen elinvoiman edistämisestä.

- Elinvoiman edistämistoimenpiteet voivat olla esimerkiksi maankäytön, asuntopolitiikan tai joukkoliikenteen toimenpiteitä, yritysten kasvua ja kansainvälisyyttä tukevia yrityspalveluja, ammatillisen koulutuksen järjestämistä tai tapahtumien sekä paikkakunnan vetovoimaa lisääviä liikunta- ja kulttuuripalveluiden kehittämistä, hän listaa.

Kuntien tehtävien ja kunnallisen itsehallinnon kehittymistä Sallinen tutki väitöskirjaprosessinsa aikana peräti sadan vuoden ajalta ja kokee nyt, että urakka kantaa hedelmää vielä hänen nykyisessä työssäänkin Kuntaliiton kehitys- ja tutkimushankkeiden parissa.

- Ymmärrys siitä, mitä kuntien itsehallinto tarkoittaa ja miten se on muodostunut, on ajatteluni peruskalliota, kun tänä päivänä mietin kehittämisen näkökulmia, kuntademokratiaa ja johtamisen kehittämistä.

Työskennellessään Kuntaliitossa Sini Sallinen on huomannut, että kuntien päätöksenteossa saatetaan mennä aika pitkälle tilastojen perusteella, ja että tutkimustietoa kannattaisi hyödyntää enemmän.

jatkuu >

TARVITAAN TUTKIMUSTIETOA ESIMERKIKSI SIITÄ, ETTÄ JOS ON TEHTY JOITAIN TOIMENPITEITÄ, ONKO NIILLÄ OLLUT OIKEASTI VAIKUTUSTA VUOSIEN PÄÄSTÄ.

jatkuu >

- Tilastojakin toki tarvitaan. Niiden rinnalla tarvitaan kuitenkin tutkimustietoa, sillä tutkittu tieto tuo näkyväksi kehittämisen tarpeet ja toiminnan kipupisteet, Sallinen sanoo.

- Jos ajatellaan vaikkapa kestävä kehitystä, yksinäisyyttä tai köyhyyttä, puhutaan tosi laajoista ilmiöistä, joiden purkamiseen tilastotieto ei pureudu tarpeeksi pitkällä aikavälillä. Tarvitaan tutkimustietoa esimerkiksi siitä, että jos on tehty joitain toimenpiteitä, onko niillä ollut oikeasti vaikutusta vuosien päästä, hän jatkaa.

Sini Sallinen perää toimenpiteiden pitkäaikaista seurantatutkimusta etenkin juuri nyt ajankohtaisen teeman - kestävän kehityksen - näkökulmasta.

- Päättäjät tavoittelevat nopeita ratkaisuja tämän päivän ongelmien taklaamiseksi ja tietoa niiden tueksi. Voi kuitenkin olla, että toimien vaikutukset alkavat näkyä vasta pitkällä aikajänteellä.

Päätöksenteon tueksi tarvitaan Sallisen mukaan tutkimusten lisäksi hyvin monenlaista, eri kanavista tulevaa tietoa. Yksi tärkeä tietolähde on asukkaat itse. Asukastietoa kunnat keräävätkin muun muassa tekemällä itse asukkaille kohdistettuja kyselyitä ja olemalla mukana erilaisissa tutkimushankkeissa.

Nykyään tietoa voi toki kerätä myös vaikkapa sosiaalisen median

KUKA?

Sini Sallinen

KOULUTUS hallintotieteiden

tohtori

PERHE aviomies ja koira

KOTIPAikka Espoo

KESKEINEN TYÖURA tutkijana

Tampereen yliopistossa, kehittäjänä Kuntaliitossa

HARRASTUKSET virkkaus, golf, matkustelu, mökkipihahommat, koiran kanssa hassuttelu

MOTTO Ilolla

kautta. Siinä on kuitenkin omat vaaransa.

- Jos sosiaalisessa mediassa joku asukas sanoo mielipiteensä, sitä voidaan käyttää helposti esimerkiksi luottamushenkilöiden omien tarkoitusten vahvistamiseen.

Sallinen painottaakin, että pelkästään yhtä viestintäkanavaa tai tietoa ei pitäisi uskoa, vaan olisi tärkeää analysoida, mistä eri kanavista kasatu tieto pohjimmiltaan kertoo.

Lisäksi on tarpeen kehittää päätöksenteon prosesseja ja foorumeita, joissa luottamushenkilöt ja viranhaltijat yhdessä tekevät tätä analyysiä.

Sama koskee yhtä lailla myös tutkimustietoa.

Sallisen mukaan on ongelmallista, että tutkimukset tarkastelevat asioita usein vain yhdestä näkökulmasta.

- Pitäisi miettiä, miten tutkittua tietoa saataisiin koottua yhteen eri näkökulmista päätöksenteon tueksi. Tarvittaisiin enemmän tieteiden välisiä tutkimusprojekteja ja tutkimusten meta-analyyseja, joissa tutkijat kokoavat eri tutkimusten lopputuloksia ja tekevät niiden pohjalta synteesiä.

Kuntien tietohuollon jatkuva haaste on hänen mukaansa nykyisin se, miten kaikkea eri kanavista tulevaa tietoa saadaan koordinoitua, kuinka eri näkökulmat saadaan esille ja miten tieto saadaan tuotua kuntapäätäjille tiivistettynä ja helposti omaksuttavassa, arkikielisessä muodossa. Niinpä hän toivoisi tutkijoilta myös lisää tiivistyksiä, sparrauskesymyksiä ja toimenpidesuosituksia kunnille.

Sini Sallinen kertoo, että Kuntaliitto vastaa kuntien tietohuoltotarpeisiin tuottamalla uutta ja vertailukelpoista tutkimustietoa esimerkiksi juuri käynnistyneen Erilaistuva KuntaSuomi 2025 -tutkimusohjelman kautta. Ohjelma on osa Kuntaliiton tutkimustoiminnan kokonaisuutta.

- Ajatuksena on se, että tutkimuksia ideoidaan yhdessä kuntaverkostojen kanssa. Haarukoimme siis ensin tutkimustarpeen ja alamme sitten miettiä, miten tutkimuksia toteutetaan.

Viisivuotisessa ohjelmassa toteutetaan vuosittain 2–3 tutkimusprojektia. Tutkimukset voidaan kohdentaa kaikkiin kuntiin tai esimerkiksi erilaisia kuntatyyppjä edustaviin kuntiin, alueellisesti rajattuun kuntajoukkoon tai muuhun kuntaotokseen.

Tutkimusohjelma käynnistyi viime kesänä toteutetulla, 30 500 kuntalaiselle kaikkiaan 43:ssä tutkimuskunnassa suunnatulla kuntalais-tutkimuksella, jossa kysyttiin, mitä mieltä kuntalaiset ovat oman kotikuntansa toiminnasta, palveluista, vaikuttamisesta ja päätöksenteosta.

Ohjelma on jatkunut tänä syksynä kuntapäätäjätutkimuksella, jossa kartoitetaan päätäjien toimintaa ja mielipiteitä esimerkiksi kunta-

vaaleista, kunnallisen demokratian kehittämisestä ja häirinnästä sekä uhkailusta.

Yksi tärkeä keino tuoda tutkimustietoa kuntapäätäjien saataville olisi Sini Sallisen mukaan tutkijoiden ja poliitikkojen törmäyttäminen. Sillä hän tarkoittaa esimerkiksi foorumeita, joissa tutkijat ja kuntapäätäjät kohtaisivat, ja joissa tutkijat voisivat kertoa tutkimustuloksistaan ja kuntapäätäjät puolestaan kysellä ja kommentoida. Silloin tietoa saataisiin eteenpäin ja sitä kautta myös vaikuttavuutta.

- Tieteelliset artikkelit ja tutkimusraportit eivät enää oikein riitä, hän miettii.

Tutkijoiden ja päätäjien törmäyttämistä Sallinen kertoo tapah-

tuvan nykyisin myös Kuntaliiton tutkimustoiminnassa.

- Priorisoimme yhteistyöhankkeissa erityisesti niitä tutkimuksia, joissa tutkijat ovat valmiina kehittämään uusia toimintatapoja ja viestinnällisiä ulostuloja.

Omaa tutkimustoimintaansa Kuntaliitto kehittää muun muassa parantamalla data-analytiikkaa ja muuta analytiikkatoimintaansa. Se on askel kohti tavoitetta, jonka Sini Sallinen muotoilee yhtään empimättä näin:

- Unelmamme on olla luotettavin ja vaikuttavin kunta-alan tietotalo. •

➔ KAKS rahoitti väitöstutkimusta.

EUROOPAN MUUTTOLIIKEVERKOSTO

Euroopan muuttoliikeverkoston (European Migration Network, EMN) Suomen yhteyspisteen tuottamat uusimmat julkaisut:

Kolmansien maiden kansalaisten kansalaistamisprosessit EU-maissa - Suomen kansallinen raportti

Raportissa käydään läpi kansalaistamisen edellytyksiä Suomessa kolmansien maiden kansalaisille sekä pohditaan kansalaisuuden merkityksiä julkisessa keskustelussa ja kotouttamispolitiikassa. Raportti on luettavissa suomeksi ja englanniksi.

Julkaisut löytyvät osoitteesta: www.emn.fi/raportit/uusimmat_raportit

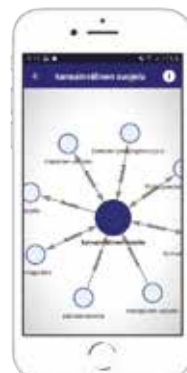
Julkaisuista saatavana myös painettuja kappaleita, tiedustelut sähköpostitse osoitteeseen emn@migri.fi

Maahanmuutto- ja turvapaikkasanasto nyt myös mobiilisovelluksena

Euroopan muuttoliikeverkosto (EMN) on julkaissut monikielisen maahanmuutto- ja turvapaikkasanastonsa myös kätevästä mobiilisovelluksena. Sovellus sisältää lähes 500 maahanmuutto- ja turvapaikka- alan erikoistermiä, termien määritelmät ja termien vastineet kaikilla EU-kielillä sekä termien lähteet sekä linkkejä lisälähteisiin verkossa. Suomenkielinen versio valittavissa sovelluksen asetuksista.

EMN sanasto -mobiilisovelluksen (European Migration Network Glossary) voi ladata Google Play ja AppStore-sovelluskaupoista.

Yhteystiedot:

Euroopan muuttoliikeverkosto, Maahanmuuttovirasto
Puh: 0295 430 431

emn@migri.fi

www.emn.fi (Suomen kansalliset verkkosivut)

www.ec.europa.eu/emn/ (kansainväliset verkkosivut)

KOULUKAVERUUS KANNATTELEE

Kuinka pakolais- ja turvapaikanhakijaoppilaat pääsevät luokkayhteisönsä jäseniksi alakoulussa? Tästä on tuoretta, tutkittua tietoa.

Luokanopettaja, KM **Sanni-Maria Pitkänen** tietää, että pakolais- ja turvapaikanhakijaoppilaat voivat kokea koulun vertaissuhteita edistävänä yhteisönä.

Pitkänen on alun perin koulutautunut lastentarhanopettajaksi ja on työskennellyt esiopetuksessa maahanmuuttajalasten parissa. Tänä vuonna hän valmistui kasvatustieteen maisteriksi ja luokanopettajaksi Turun yliopistosta, mutta jatkaa opintojaan pätevytykseen vielä erityisopettajaksi.

Sanni-Maria Pitkäsen puheesta kuuluu aito ja lämmin innostus, kun hän kertoo paljon kiitetyn ja poik-

keuksellisen laajan Progradu -tutkielmansa tuloksista.

Jo otsikko tiivistää oleellisen: ”Pakolais- ja turvapaikanhakijaoppilaiden vertaissuhteet suomalaisessa alakoulussa: Oppilaiden kokemusia, sosiaalinen status ja sosiaalinen kompetenssi”.

Tutkimuksessa tarkasteltiin kymmenen pakolaisena tai turvapaikanhakijana Suomeen saapuneen alakoululaisen vertaissuhteita. Nämä sijoittuivat tasaisesti vuosiluokille 1–6. Sekä tyttöjä että poikia oli viisi. Syyriassa syntyneitä oli viisi, neljä Irakissa syntynyttä ja yksi pakolaisleirillä Kreikassa.

Miten he kokivat kouluyhteisönä arjen?

- He osoittivat vahvaa tyytyväisyyttä vertaissuhteisiinsa ja kotiluokkaansa, koulun kerhoihin sekä muihin toimijoihin. Koulun arki nähtiin vertaissuhteiden vahvistajana, Sanni-Maria Pitkänen kertoo

Koulun kaverisuhteet olivat heidän mielestään yksi mielekkäimmis-

tä asioista, ja lisäksi oppilaat viettivät aikaa koulutoveriensä kanssa myös vapaa-ajallaan.

Haasteitakin ilmeni, mutta ikävät kokemukset olivat satunnaisia.

- Systemaattista kiusaamista tai kokemusta rasismista ei ilmennyt, Pitkänen toteaa.

Hän suoritti kyselyn myös näiden oppilaiden kotiluokilla. Se koski kaikkiaan 145 oppilasta.

Ja näin kysyttiin: Kuka luokanoppilaista on paras ystävä, toiseksi paras ystävä, pomottaja tai kieroilija, yksinäinen, luokan kiva kaveri (auttaja) ja kiusaaja.

Sosiaalinen status määritettiin mainintojen lukumäärän perusteella.

Oppilastoverien mukaan kaikki kymmenen olivat sosiaalisen statusensa osalta hyväksyttyjä ja vähintään kohtalaisessa toverisuosiossa.

Pitkänen arvioi, että oppilaiden hyväksyntää edistivät todennäköisesti tutkimuskoulujen ja oppilaiden kotiluokkien suurehko maahanmuuttajataustaisten oppi-

laiden osuudet: 24–41 prosenttia koulun ja 18–50 prosenttia luokan oppilasmäärään suhteutettuna.

Arvionsa antoivat myös 24 opettajaa, jotka opettivat näitä luokkia. He arvioivat oppilaiden sosiaalisia kompetenssia – taitoa toimia sosiaalisissa tilanteissa ja kyvykkyyttä saavuttaa tavoitteitaan vuorovai-
kutustilanteissa myönteisellä tavalla. Heille esitetyt väittämät koskivat yhteistyötaitoja, empatiaa, impulsivisuutta ja häiritsevyyttä.

Opettajien mukaan jokainen kymmenestä oppilaasta sijoittui maksimi- ja minimiarvoihin verrattuna keskitason ja korkean sosiaalisen kompetenssin väliselle alueelle.

Pitkäsen tutkimuksen tulokset kertovat hiljaisella tavalla hyvää kouluyhteisöistä. Tutkimuskohteina toimineet turkulaiskoulut näyttävät elävän jo sellaista arkea, jota koulu-
maailmaan peräänkuulutetaan laajemminkin.

Sanni-Maria Pitkänen kiittää Turun kaupunkia siitä, että opettajille on järjestetty koulutusta näihin kysymyksiin. Arvokasta yhteistyötä Pitkäsen mukaan ovat koulujen kanssa tehneet myös järjestöt kuten Icehearts.

Pitkänen korostaa, että ratkaisevaa pakolaislasten parissa tehtäväs-
sä työssä on läsnä oleminen oppilaan arjessa, kiinnostus oppilaan kulttuuria ja historiaa kohtaan, sen kunnioittaminen ja aito kohtaaminen.

- Aina tämä ei edellytä edes yhteistä kieltä. Aito välittäminen välittyy myös eleiden ja tekojen kautta.

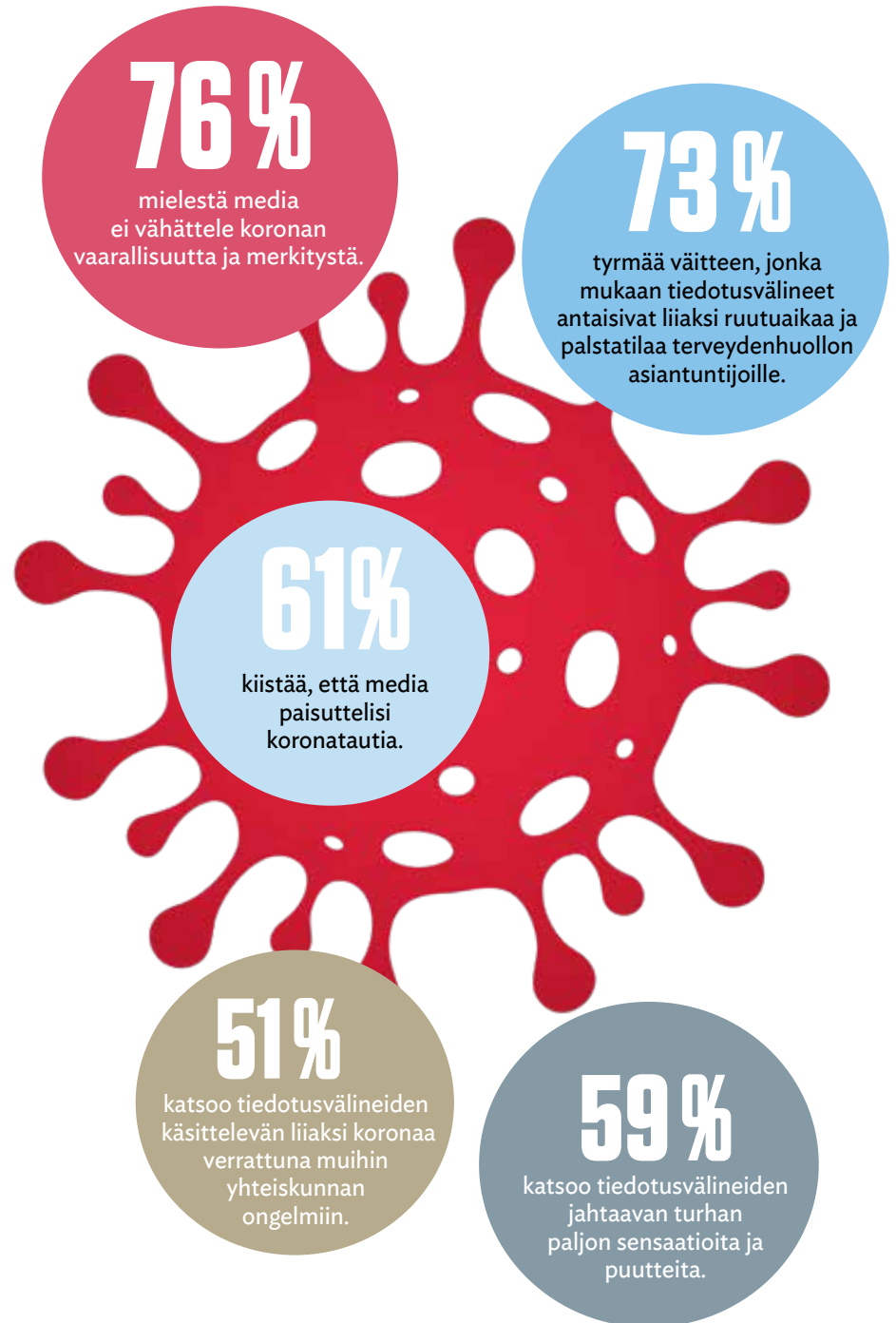
Pitkänen on valmis jakamaan tutkimuksensa tuomaa tietoa opetusalan toimijoille. Hän ei myöskään sulje pois ajatusta väitöstutkimuksesta joskus myöhemmin.

- Erikoistumisopintojen jälkeen haluan ensin käytännön työelämään oppilaiden ja opettajakollegoiden pariin. Se tuntuu omalta. •

➔ KAKS rahoittaa tutkimusta.

KANSALAISET KORONAUUTISOINNISTA

KAKSIN TUTKIMUKSEN TOTEUTTI KANTAR TNS OY. TUTKIMUSAINEISTO ON KOOTTU GALLUP KANAVALLA 11.–16.9.2020. HAASTATTELUJA TEHTIIN YHTEENSÄ 1 039. VASTAAJAT EDUSTAVAT 18–79 VUOTTA TäYTTÄNYTTÄ VÄESTÖÄ AHVENANMAATA LUKUUN OTTAMATTA. TULOSTEN VIRHEMARGINAALI ON SUURIMMILLAAN VAJAAT KOLME PROSENTTIYKSIKÖÄ SUUNTAANSA.

langoilta napattua

@SavolainenMinna

Ei kenenkään pitäisi joutua tuntemaan [#häpeä](#)'ä siitä, mitä tekee työkseen: ei [#työ](#) määritä ihmisarvoa ja toisekseen kaikki työ on arvokasta sekä tärkeää. Tässä peiliin katsomisen ja omien asenteiden tarkastamisen paikka monella. [#työhyvinvointi](#) [#työelämä](#)

@vmpulli

Pohdin, että miten korona vaikuttaa pidemmällä aikavälillä viime vuosina suosiossa olleisiin monitilatoimisto- ja avokonttoriratkaisuihin, joissa tila-tehokkuus vedetty maksimiin ja tehokas ilmastointi pyörittää sisäilmaa? [#monitilatoimisto](#) [#tulevaisuudentyöelämä](#) [#työviihtyvyys](#)

@mikakorte

Julkinen vs. yksityinen vastakkainasettelun sijasta keskusteluun toivoisi enemmän näkemystä ulkoistamisen vaikutuksista palvelujen laatuun tai vaikuttavuuteen. Valitettavasti luotettavaa tutkimustietoa ulkoistamisen vaikutuksista on kuitenkin varsin vähän.

@SiniRuuhonen

Tänään illalla on kenties vuoden tärkein kaupunginvaltuuston kokous pää-aiheena [#talousarvio](#). Kokoustamme etänä Teamsissa ja tavoitteena on asiallisten muutosten lisäksi sivistynyt keskustelu kaupunkimme tulevaisuudesta. [#Turku](#)

@vaulanorrena

Vantaan budjettivaltuusto käynnissä. Hei me leikataan taas! 12 vuoden jälkeen tähän alkaa pikkuhiljaa väsyä, vaikka kuinka olisi taitavasti leikattu. [#vantaa](#) [#budjetti](#) [#niukkaa](#)

@thpoysti

Lapsia on kohdeltava tasa-arvoisesti yksilöinä. Lasten tulee saada vaikuttaa itseään koskeviin asioihin kehitystään vastaavasti. Suomen perustuslaki 6 § 3 momentti.

Polemiikin tweetit löydät: @Polemiikkilehti

@Saatio_KAKS